

प्रतिबिंब

२०२०-२१

THE BERAR GENERAL EDUCATION SOCIETY, AKOLA

Executive Committee

Adv. Motisingh G. Mohta

Shri Vijaykumar S. Toshniwal Sr. Vice President

Dr. Ravindra C. Jain Jr. Vice President

Shri Pavan N. Maheshwari Hon. Secretary

Er. Abhijeet G. Paranjpe

Adv. Pramod W. Agrawal Executive Member

Ar. Atul R. Bang Executive Member

Shri Abhay P. Bijwe

Executive Member

Shri Deepak B. Chandak Shri Rameshchandra S. Chandak Shri Karan K. Cheema **Executive Member**

Executive Member

Executive Member

CA Vikram R. Golechha Adv. Ajaykumar R. Gupta Executive Member

Dr. Ajay V. Kant

Dr. Kiran H. Laddha Executive Member

Executive Member

Shri Amit A. Sureka Executive Member

Dr. R.D. Sikchi, Principal Science College, Akola

Dr. V.R. Kodape, Off.Principal Shri K.N.G. Arts & Commerce College, Karanja

Invitee Members

Dr. S.G. Chapke, Principal Smt. L.R.T. College of Commerce, Akola

Dr. V.D. Nanoty, Principal Shri R.L.T. College of Science, Akola

Prof. G.V. Egaonkar, Off.Principal Shri Nathmal Goenka Law College, Akola

Shri Ajay S. Kale, H.M. N.M. Chaudhari Vidhyalaya, Akola

Sau. Ashwini Deshpande, H.M. J.C. Digital Eng. School, Akola

Dr.Mrs. Jyoti H. Lahoti Teaching Staff Representative

Shri Pankaj Agrawal Non-Teaching Staff Representative

SHRI RADHAKISAN LAXMINARAYAN TOSHNIWAL COLLEGE OF SCIENCE, AKOLA

VISION

"To become one of the best educational institutions in the country, aspiring for national recognition of excellence through teaching, learning, research and extension in the field of science and technology."

MISSION

Shri Radhakisan Laxminarayan Toshniwal College of Science dedicates itself to the cause of science education and propagation of scientific temper among the students, it seeks to mould a student into a multifaceted person with a pragmatic mind and a humane out look capable of facing the challenges of the 21st century. Shri R.L.T. College expects every student entering its portal to be a disciplined, hardworking, well read member of the community ready to give his best to the country.

प्रतिबिंब

२०२० - २०२१

संपादक मंडळ

मराठी विभाग : कु. श्रुतिका व्ही. कदम
 हिंदी विभाग : कु. वैष्णवी बी. म्हैसने

• इंग्रजी विभाग : गौरव जी. ढोले

संयोजक मंडळ

श्री. मंगेश आर. उबाळे प्रा.डॉ. प्रदीप पी. देवहाते प्रा.डॉ. अर्चना एस. सावरकर प्रा. अरूण बी. खेडकर

श्री रा.ल.तो. विज्ञान महाविद्यालय, अकोला

Ph.: (0724) 2415480, 2415650

E-mail: principal@rltsc.org • www.rltsc.edu.in
Re-accredited 'A' Grade by NAAC, Banglore with CGPA 3.12

Principal's Message
 संपादकीय
 Dr. Vijay D. Nanoty
 श्री. मंगेश आर. उबाळे

मराठी/हिंदी विभाग

1)	कोविड–१९ काळात कोरोना योद्ध्यांची भूमिका	कु. कांचन अनासाने	1
2)	अविस्मरणीय अनुभव	कु. आंचल मिश्रा	2
3)	कोविड–१९ काळात कोरोना योद्ध्यांचे कार्य	ए. हुसेन	3
4)	मानवी जीवनावर कोरोना विषाणूचा प्रभाव	कु. शितल सुर्यवंशी	4
5)	कोविड–१९ चा प्रादुर्भाव टाळण्यामध्ये रोगप्रतिकारक शक्ति	कु. अदिती गणगणे	5
	व शारीरिक क्षमतेचे महत्व		
6)	कोविड–१९ चा प्रादुर्भाव टाळण्यामध्ये शारीरिक क्षमतेचे महत्व	कु. प्राजक्ता रहाटे	7
7)	कोरोना	रोहित केचे	8
8)	कोरोना योद्ध्यांची भूमिका	कु. तपस्या गोलाईत	9
9)	मानवी जीवनावर कोरोना विषाणुचा परिणाम	कु. रेवती लहाने	10
10) कोविड–१९ महामारी	कु. गायत्री थोरात	12
11) मानवी जीवनावर कोरोनाचे परिणाम	कु. भारती खडसे	14
12) कोविड–१९ महामारीत कोरोना योद्ध्यांची भूमिका	कु. प्रगती देशमुख	15
13) लॉकडाऊनचा जैवविविधतेवर परिणाम	कु. अश्विनी वानखडे	17
14) कोरोना महामारी व कोरोना योद्धे	कु. श्रुतिका कदम	18
15) कोरोना–१९ मधील जीवन	कु. पूजा भडांगे	19
16) जीवन	कु. ज्योती मसने	19
17) कहर कोरोनाचा	कु. प्रगती पांडव	20
18) कोरोना–१९	कु. नयनिका काळे	20
19) नुसतच म्हणताय कोरोना गो	गौरव देवकर	21
20) निसर्ग	कु. पल्लवी बेलोकार	21
21) मानवी जीवनात कोरोना विषाणुचा परिणाम	कु. ऋतिका खंडारे	22
22) कोरोना महामारी में योद्धाओं की भूमिका	प्रा. तसलीम वोरा	23
23) ये कैसी महामारी	कु. साक्षी सोनटक्के	24
24) कोविड–१९ काल में कोरोना योद्धाओं की भूमिका	कु. श्रुति कालमेघ	25
25) कोरोना योद्धा	कु. जयंतिका शर्मा	26
26) कभी सोचा न था	कु. चैताली पुरुषोत्तम	27
27) कोरोना को मार भगाना है	रोहित केचे	27
28) मानव जीवन पर कोरोना वायरस का प्रभाव	कु. समीक्षा शर्मा	28

संयोजक : श्री. मंगेश उबाळे • प्रकाशक : प्राचार्य डॉ.विजय नानोटी • मुद्रक : प्रकाश प्रिंटर्स, अकोला

ENGLISH SECTION

29)	The World's Largest Covid-19 Vaccination	Dr. Pradip P. Deohate	29
20)	drive in India	Ma Anna D. Klandlan	20
30)	Covid-19 - Its Effects On Our Lives	Mr. Arun B. Khedkar	30
31)	Effect of Corona Virus on Human Life	Dr. Vinod D. Deotale	31
32)	The Role of Students in Awareness in Covid-19	Ms. Madhumita Y. Sugandhi	33
33)	Effect of Lockdown on Biodiversity	Ms. Nikita M. Verulkar	34
34)	Covid-19 Lockdown Impact on Biodiversity	Ms. Fatema Shaikh	35
35)	Impact of Lockdown on the World's Biodiversity	Ms. Prajkta G. Lavhale	36
36)	Covid-19 Pandemic	Ms. Hafsa Mohd. A. Rehman	37 38
37)	Covid-19 Pandemic and the Role of Corona Warrior's Rohit S. Keche		
38)	Corona Virus - Effects on Human Life	Ms. Nasrin Bano S. Salim	38
39)	Covid-19 Positive Impact on Biodiversity	Ms. Punam G. Bakhade	39
40)	Corona Virus and its Impact on Human Life	Ms. Riya S. Thakare	40
41)	Biodiversity in Covid-19 Lockdown Period	Ms. Rutvija K. Deshmukh	40
42)	Covid-19 Pandemic - Salute to Front Line Heroes!	Abhishek M. Makode	41
43)	Importance of Physical Fitness and Immunity in	Ms. Vaishnavi A. Deshmukh	42
	Prevention of Covid-19		
44)	Corona Virus Effects on Human Life	Ms. Prachi D. Dalu	43
45)	Covid-19 Pandemic and Day to Day Life	Ms. Devika Pathar	43
46)	Covid-19 Pandemic - A Dramatic Loss of Human Life	•	44
47)	Effect of Corona Virus on Day to Day Life	Nikhil S. Khelkar	44
48)	Covid-19 - An Overview on Effect on Human Life	Ms. Juvairiya Sadiya N. Khan	45
49)	Impacts of Covid-19 on Human Life	Ms. Pallavi Devar	47
50)	The Corona Warrior's	Ms. Gauri S. Mansute	48
51)	Lockdown Effects on Biodiversity	Ms. Komal Aghalate	49
52)	Effects of Covid-19	Ms. Komal R. Dhote	51
53)	Covid-19 Lockdown and the Biodiversity	Ms. Harsha A. Sachwani	51
54)	Importance of Immunity and Physical Fitness	Ms. Shreeya Chilhorkar	52
	in Prevention of Covid-19		
55)	Corona Virus and Its Effect on Human Life	Ms. Priti A. Badarkhe	53
56)	Covid-19	Ms. Hafsa Mohd. A. Rehman	54
57)	The Corona	Ms. Nisha Amravatikar	54
58)	Covid-19 Pandemic - The Scientific Approach	Ms. Vaishnavi S. Vyawhare	55
59)	We are Stronger Together	Ms. Dnyaneshwari S. Tale	56
60)	Corona Virus - Be Careful	Ms. Ankita Ade	57
61)	When Corona come to our life	Ms. Gayatri Deshmukh	57
62)	The Day the World Stayed Home	Ms. Pranali S. Hedau	58
63)	Effect of Corona Virus on Human Life	Ms. Priya S. Kalalkar	58
64)	Physical Fitness to Develope Immunity	Ms. Shiwani Gangamwar	59
65)	Corona Virus Lockdown	Ms. Pallavi Nimkande	59
66)	Awards and Achievements		60
,	National Service Scheme (NSS) 2019-20		
67)	Teaching and Administrative Staff		61
68)	College Development Committee and School Committee		62

Message From The Principal's Desk

Shri R.L.T. College of Science has been a leading college imparting education in science stream, starting from Higher Secondary classes to UG., PG. and Research. The college has completed 50 years recently. The academic session 2020-21 has been a very special one. While we celebrate the Golden Jubilee year of it's establishment, I am very much pleased to handover to you this special issue of 'Pratibimb 2020-21'. Shri R.L.T. College of Science, Akola, stands today as one of the prominent science colleges in Maharastra with 'A' grade with CGPA 3.12 in the third cycle of NAAC.

I am very thankful to the management for always being there to guide and support us from time to time. I am equally thankful to the teaching, non-teaching staff, students and supportive staff, all stakeholders for their contribution to the upliftment of the college.

College has been conducting various online projects, during Lockdown, in this situation arising out of Covid-19. Online teaching-learning is continuous on google classroom and E-pathshala.

I congratulate the editorial team of 'Pratibimb 2020-21' for putting up efforts to bring out this beautiful college magazine which gives our students a platform to exhibit their writing skill. This year the theme is "Covid-19; a Scientific Approach" and I hope that this current issue of 'Pratibimb 2020-21' will definately create awareness about Covid-19 which will be helpful in prevention of the disease. To conclude, I wish everyone the very best.

Thank you!!

Or. Vijay D. Nanoty

Principal

Shri R.L.T. College of Science, Akola

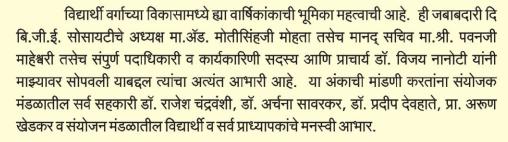
संपादकीय....

श्री. मंगेश आर. उबाळे

महाविद्यालयातील विद्यार्थी यांच्या मनातील विचार, भावना आणि मते यांचे हक्काचे व्यासपीठ म्हणजे महाविद्यालयाचे 'प्रतिबिंब' होय. महाविद्यालयातील विद्यार्थी यांच्या साहित्य लिखाण या गुणांचा विकास महविद्यालयीन वार्षिकांक 'प्रतिबिंब' या द्वारे नेहमीच होत असतो. सन २०२०–२१ हे वर्ष संपुर्ण जगासाठी फार मोठी हानी घेवून येणारे वर्ष झाले. यात संपुर्ण जगाला खुप मोठी किंमत मोजावी लागली. जगातील सर्व क्षेत्रात हाहाकार माजला, त्यात शिक्षण हे अति महत्वाचे क्षेत्र सुद्धा होते. त्याला कारण 'कोविड–१९' ही महामारी होय. भारत लोकसंख्येच्या मानाने जगात दुसरा नंबरचा देश आहे, त्यामुळे भारतात याचे खुप बळी गेले, परंतु तरीही आपल्या भारतातील डॉक्टर, पोलीस, बँक कर्मचारी, सफाई कामगार, नर्स हे सर्व या महामारीत समोर येवून लढाई लढले यांच्या कार्याला मानाचा मुजरा. म्हणून या वर्षाची प्रतिबिंबची संकल्पना 'कोविड–१९: एक वैज्ञानिक दृष्टीकोन' ही आहे.

महाविद्यालयात दरवर्षी विद्यार्थी विकासाकरिता अनेक कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. एन.एस.एस. व एन.सी.सी. याद्वारे विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक व राष्ट्रीयतेचा वारसा रूजवला जातो. खेळ व क्रीडा याद्वारे अनेक विद्यार्थी घडवले जातात. यावर्षी 'कोविड–१९' मुळे हे सर्व बंद झाले नसुन ऑनलाईनच्या माध्यमातुन महाविद्यालयातील प्राध्यापक वर्गाने व सर्व कर्मचारी वर्गाने विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्याचा प्रयत्न केला. अनेक कार्यक्रम ऑनलाईनच्या माध्यमातुन झाले. तसेच त्यांचे शिक्षण सुद्धा याच माध्यमातुन झाले, याच माध्यमातुन त्यांना जागृत करण्यात आले, हेच आमचे ध्येय आहे. महाविद्यालयाच्या वार्षिकांकामध्ये यांचे थोडक्यात प्रतिबिंब पडते.

मे. प्रकाश प्रिंटर्स यांनी उत्कृष्ट छपाईचे कार्य केल्याबद्दल त्यांचे मन:पूर्वक धन्यवाद. महाविद्यालयातील प्रगतीचा आलेख 'प्रतिबिंब २०२०–२९' द्वारे आपल्यापर्यंत पोहचत आहे. त्यामधील सर्व लेखकांच्या भावस्पर्शी रचनेचा सुगंध आपण श्वासात सामावून, मनाच्या कोंदणात ठेवाल या अपेक्षेसह....

डॉ. अर्चना एस. सावरकर

डॉ. प्रदीप पी. देवहाते

धन्यवाद!

प्रा. अरूण बी. खेडकर

कु. श्रुतिका व्ही. कदम

क्. वैष्णवी बी. म्हैसने

गौरव जी. ढोले

कोविड-१९ काळात कोरोना योद्ध्यांची भूमिका

कोरोना व्हायरस हा इतका सूक्ष्म व्हायरस आहे की जो आपल्या डोळ्यांनाही न दिसणारा असा व्हायरस आहे. हा विषाणू सूक्ष्म असला तरी इतका घातक आहे की या विषाणूमुळे लोकांचा मृत्यूही झाला आहे. अशा कठीण परिस्थितीत स्वत:च्या जिवाची पर्वा न करता कोरोना बाधित रूग्णांची सेवा करणारे ते खरे कोरोना योद्धा आहेत. आपल्या देशाचे डॉक्टर, नर्सेस, आरोग्य कर्मचारी, पोलिस, सफाई कर्मचारी हे सर्व कोविड–१९ काळातील कोरोना योद्धा आहेत.

कोरोना हा साथीच्या रोगाचा विषाणू आहे. एक व्यक्ति दुसऱ्या व्यक्तिच्या संपर्कात आल्यामुळे या विषाणूचा फैलाव होतो. हा साथीच्या रोगाचा विषाणू असल्यामुळे हा विषाणू कमी कालावधीत अत्यंत वेगाने संपूर्ण देशभर पसरला. त्यामुळे सुरूवातीच्या काळात भारत सरकारने संपूर्ण लॉकडाऊन जाहीर केले होते. सर्वजण आपआपल्या घरामध्ये सुरक्षित राहावेत हाच त्यामागचा उद्देश होता. परंतु कोरोना योद्धांनी त्या काळात त्यांचे काम जबाबदारीने निभावले. सर्व डॉक्टर, नर्सेस हॉस्पिटल मध्ये दिवसरात्र कोरोना रूग्णांची सेवा करत होते.

आरोग्य कर्मचारी सर्व कोरोना बाधित रूग्णांना योग्य औषधोपचार सुविधा उपलब्ध करून देत होते. सर्व पोलिस कर्मचारी लोकांना घरी सुरक्षित राहण्यासाठी वेळोवेळी सूचना देत होते. तसेच आपल्याला वेळोवेळी भाजीपाला, दूध पुरवणाऱ्या लोकांना आपण विसरता कामा नये. सुरूवातीच्या काळात नव्हेतर आजही आपले कर्तव्य प्रामाणिकपणे पार पाडत आहेत. लॉकडाऊनच्या काळात आपण सर्वांनी आपला वेळ आपल्या कुटूंबासोबत अतिशय आनंदाने आणि समाधानाने घालवला.

कोणी स्वतःचा छंद जोपासला तर कोणी आवडते पदार्थ करून आपल्या कुटुंबासोबत घरात राहून तो क्षण चांगल्या रीतीने पार पाडला. परंतु कोरोना योद्धांनी स्वतःच्या कुटुंबापासून दूर राहून स्वतःच्या जीवाची पर्वा न करता कोरोनाशी संघर्ष केला. आपल्यामुळे आपल्या कुटुंबाला कोरोनाची लागण होऊ नये म्हणून काही कोरोना योद्धा त्यांच्या कुटुंबापासून दूर राहिले. इतकेच नव्हेतर संकटाशी लढतांना अनेक डॉक्टर, नर्सेस, पोलीस यांना आपला जीवही गमवावा लागला.

खरंच या कोरोना योद्धांचे कौतुक करावे तितके कमीच आहे. त्यांच्या या संघर्षामुळे आजपर्यंत अनेक कोरोना बाधित रूगण बरे होऊन आपल्या घरी परतले आहेत. त्यांनी वेळोवेळी योग्य ती पावले उचलली म्हणून आज अनेक लोकांचे जीव वाचले. मग आपणही त्यांना कोरोनापासून वाचवण्यासाठी मदत नक्कीच करू शकतो. आपण सरकारच्या नियमांचे पालन करून आपली स्वतःची आणि कुटुंबाची काळजी घेऊन घरात सुरक्षित राहून या कोरोना योद्धांना मदत करू शकतो.

कु. कांचन अनासाने बी.एस्सी. भाग-3

अविस्मरणीय अनुभव

रामचरित्र मानस मधे एक चौपाई आहे, ज्याला आपण आजच्या परिस्थितीला लागु करू शकतो.

''तुलसी देखी सुबेषु भूलिह मुढ न चतुर नर, सुंदर के किह पेखु बचत सुधा सम असत अहिए''

म्हणजे कोणत्या ही वस्तुचे दोन बाजू असते. एक बाजू सर्वांना अतिमनमोहक असते, ज्याने सर्वजण त्याची प्रशंसा करतात. दुसरी बाजू अति घृणीत वाटते, ज्याने सर्वांना द्ःख, कष्ट होते.

कोरोना महामारी पण आपल्या जीवनात दोन बाजू घेऊन आला आहे. एक बाजू आहे सकारात्मक, दुसरी आहे नकारात्मक. आजच्या लेखात मी माझे दोन्ही अनुभव लिहत आहे. हे अनुभव प्रत्येक दुसऱ्या व्यक्तिला आलेच असेल. पहिले मी नकारात्मक अनुभव व्यक्त करते.

- कोरोना विषाणुमुळे कित्येक व्यक्तिचे व्यवसाय बंद झाले, खूपजण बेरोजगार झाले, त्यांना अन्नसुद्धा मिळाले नाही.
- वैष्विक महामारी मध्ये हे पण बघायला भेटल की मुलाने आपल्या विडलांना मृत्युनंतर दाहअग्नि पण देण्यास नाकारले. कारण त्याला भिती होती की त्याला पण कोरोना होणार.
- असं ऐकलं होत की जर महाविद्यालयात विद्यार्थी दररोज जात नसेल तर तो शिक्षकांच्या नावडता विद्यार्थी असायचे. पण जेव्हा
 आज आम्ही इच्छुक आहोत महाविद्यालयात जाण्यासाठी तर आम्हाला प्रशासनच पाबंदी लावत आहे.

असे खूप सारे अनुभव आहेत ज्याचा परिणाम प्रत्यक्ष आमच्या जीवनात झाले आहे.

आता मी माझे सकारात्मक अनुभव ही सांगते.

- जे लोक पहिले कोणत्या तरी विदेशी कंपनीमध्ये कार्यरत होते, ते आज स्वदेशात येऊन इथेच काम करत आहे. अर्थात आपला देश आत्मिनभर होत आहे.
- ज्या लोकांसाठी त्यांच काम, कार्यालय आणि तिथले लोक महत्वपूर्ण होते, त्यांना कळलं की त्याच व्यतिरिक्त पण त्यांची काही जबाबदारी आहेत.
- घरात राहिल्यामुळे मोटर सायकल, गाडी, चारचाकी वाहनांचा उपयोग कमी झाला, ज्यामुळे लोकांना स्वत:च्या तब्येतीवर लक्ष गेलं. त्यांची सेहत सुधारली. पर्यावरण शुद्ध झाले. डोंगर, नद्या, रान, जंगल, शेत पुन्हा हासायला लागले, डोलु लागले.

असं कोरोना विषाणुने मानविय जीवनावर सकारात्मक व नकारात्मक दोन्ही प्रकारांनी परिणाम केले आहे.

कु. आंचल मिश्रा बी.एस्सी. भाग-१

कोविड-१९ काळात कोरोना योद्ध्यांचे कार्य

देशाची सेवा करणे ज्यांचे पहिले काम आहे असा शूर कोरोना योद्धे यांना माझा सलाम. डिसेंबर २०१९ मध्ये प्रथम सापडलेला कोरोना या अति सूक्ष्म विषाणूने अल्प काळात जगभर थैमान घातले. घड्याळाच्या काट्यावर धावणारे जग अक्षरशः जागेवर थांबले. अशा घातक भयंकर जीवघेणी संसर्गजन्य कोरोना महामारी विरुद्ध लढण्यासाठी प्रत्येक देशात कोरोना योद्धे सज्ज झाले आहेत. आपल्या देशात आणि उन्हाळ्यात सर्वांना नकोसे वाटणारी पीपीई कीट घालुन कोरोना रूग्णांची सेवा केली.

कोरोना ड्युटीवर असतांना किती डॉक्टरांना कोरोनाची लागण सुद्धा झाली व त्यांना प्राणही गमवावा लागला. डॉक्टर यांच्याबरोबरच नर्स, आरोग्य कर्मचारी कोरोना योद्धे म्हणून विशेष भूमिका बजावत आहेत. प्रत्येक कोरोना योद्धे यांचा ते जीवन धोक्यात घालुन देखरेख करीत आहेत. महाराष्ट्र सरकारने माझे कुटुंब माझी जबाबदारी ही मोहीम राबवली यावर तर प्रत्येक नागरिकांची घरोघरी जाऊन तपासणी करण्याचे महत्वाचे कार्य त्यांनी केले. कोरोना लढाईतील पोलीस हा कोरोना योद्धा अहोरात्र झटून कार्य करीत आहे.

लॉकडाउनच्या काळात बेसावधपणे फिरणाऱ्या नागरिकांवर योग्य कारवाई करणे, विनाकारण नागरिकांनी गर्दी करणे, सार्वजिनक ठिकाणी एकत्र येणे यावर त्यांनी चोख बंदोबस्त केला. ज्यामुळे कोरोनाचा अटकाव करणे सोपे झाले. हे करीत असतांना कित्येक पोलिसांना कोरोनाची लागण झाली. प्रसंगी जीवही गमावले. कोरोना महामारी संकटात अनेक उद्योगधंदे बंद पडले, नागरिक हवालिदल झाले. अशावेळी स्वस्त धान्य दुकानातील राशनदाराने आपले कार्य चोख बजावले व राज्य सरकारने पुरवलेले धान्य गरीब गरजूंना वेळेवर पोहचवले. बँक कर्मचारी ही कोरोना योद्धाची भूमिका पार पाडतांना जीवाची पर्वा केली नाही. कित्येक सामाजिक संस्थांनी स्वयंसेवक मार्फत मास्क, सॅनिटायजरचे वाटप गरजुंना केले. महत्वाच्या ठिकाणी चेक पोस्टवर शिक्षकांनी केलेली कोरोना योद्धेची भूमिका ही खूप महत्वाची ठरली. कोरोनाची लढाई प्रत्येक नागरिकाला घरी राहून जिंकायचे होते. या परिस्थितीत सोशल मीडियाने देशाच्या कानाकोपऱ्यातील बातमी पोहचविण्याचे कार्य केले.

कोरोना लढाईमध्ये गावचे सरपंच पासून ते देशाचे पंतप्रधानपद प्रत्येक माणूस कोरोना योद्धा या महामारी विरूद्ध लढत आहे. देशाच्या राजिकय, सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक इत्यादी सर्व क्षेत्रातील त्यांचे कार्य वाखाणण्याजोगे आहे. त्यांच्यामुळे आपण विशाल, सुंदर अशा जगात पुन्हा ताठ मानेने मिरवणार आहोत, कोरोना योद्धांचा ठेवू मान, कार्य त्यांचे आहे महान.

ए. हुसेन बी.एसस्सी. भाग-३

मानवी जीवनावर कोरोना विषाणूचा प्रभाव

गेल्या २ वर्षापासून संपूर्ण जगाला एकाच गोष्टीने ग्रासले आणि ते म्हणजे कोरोना विषाणू. कोरोना विषाणूची उत्पत्ती नेमकी कुठून झाली हे अजूनही कोणाला कळलेले नाही. कोरोना विषाणूमुळे प्रत्येकावर संकट आले. या संकटामुळे सर्वात जास्त परिणाम झाला तो मानवी जीवनावर. कोरोनामुळे संपुर्ण जग थांबले, जगात मंदी आली, संपूर्ण जग हे लॉकडाउन झाल, अर्थव्यवस्था तळाला गेली, लोकांच्या जवळील नोकऱ्या गेल्या, लोकांवर उपासमारीची वेळ आली. बाहेर गावातून आलेले लोक नोकऱ्या नसल्या कारणाने आपल्या गावी जाऊ लागले. कोरोनामुळे खुप बळी गेले, काही लोकांच्या नोकऱ्या नसल्या कारणाने घरात बसायची वेळ आली. त्याचा दुष्परिणाम त्यांच्या शारीरिक आणि मानसिक कार्यक्षमतेवर झाला. घरात बसून माणूस जणू काही एक पुतळाच झाला. घरात बसून शरीराची हालचाल न होणे, बाहेर न निघणे, खुल्या जागेवर व्यायाम न होणे या सर्व गोष्टीमुळे मानवाच्या शारीरिक कार्यक्षमतेवर पण परिणाम झाला.

कोरोनामुळे दिवस रात्र घरात अन् फक्त घरात बाहेर जाता येत नसल्या कारणाने माणूस घरात कोंडला गेला. तसेच दिवस भर टी.व्ही. वरती कोरोनाच्या बातम्या बघून मानसिकदृष्ट्या खचला. या कारणाने माणूस जणू काही संपत होता. निष्पाप लोकांचे बळी गेले. या महामारीमुळे सर्व लोक आपापल्या गावी परतले, आपल्या कुटुंबाकडे परत आलेत, पण तरी त्यांच्यातील अंतर हे तसेच कायम आहे. कोणी एका ठिकाणी एकत्र येऊन गप्पा नाही करू शकत. मित्र–मंडळी नातेवाईक कोणी ऐकमेकांना सोबत संवाद साधु नाही शकत. कोरोनामुळे माणूस एकमेकाजवळ यायला घाबरला. जवळच्या व्यक्तिचा सुखा दुःखात जायला तयार नाही. कोरोनामुळे समोरील व्यक्ति बद्दल प्रेम, आपुलकी, काळजी नाहीशी झाली. कारण त्या व्यक्तिच्या स्पर्शामुळे किंवा त्याच्या सोबत संवाद साधला तर कोरोना आपल्याला पण होण्याची शक्यता आहे.

या महामारीमुळे शैक्षणिक जीवन तर खूप ढासाळले, आता जवळपास २ वर्षे कोरोनाला होतात आहे, त्यामुळे जे प्रथम वर्गामध्ये जाणारे विद्यार्थी कधी शाळेत गेलेच नाहीत. त्यांना शाळा म्हणजे काय, शिक्षक कोण असतात काहीच कल्पना नाही. तरी ते प्रथम वर्गामधून तिसऱ्या वर्गामध्ये गेलेत. नेहमी परीक्षा पुढे ढकलण्यामुळे सर्व डिग्री, मेडिकल, एम.पी.एस.सी., यु.पी.एस.सी. व अजून कॉम्पीटेटीव्ह दुसऱ्या काही परीक्षा देणाऱ्या विद्यार्थ्यांची परीक्षेबद्दलची उत्सुकता कमी झाली. ऑनलाईन क्लासेस मुळे मुलं योग्य ते योगदान नाही देत व त्यांना प्रॅक्टीकल नॉलेज कमी प्रमाणात मिळत आहे. थेरॉटीकलचे नॉलेज ते जास्त प्रमाणात आत्मसात करत आहेत.

या कोरोनामुळे जणू काही नवीनच विश्व तयार झालं. त्यामध्ये माणूस त्याचा आयुष्यात एकटाच राहला. जेव्हा पण माणूस या कोरोनातून बाहेर पहेल तेव्हा त्याची मानसिक आणि शारिरिक पातळी खूप कमी झाली असेल तसेच त्याची जीवन शैली पण बदललेली असेल. मानवी आयुष्यात कोरोनामुळे झालेल्या बदलामुळे काहीसा फायदा झाला पण सर्वात जास्त नुकसान झाले. यामूळे कोरोना सारखी महामारी पुन्हा कधी येऊ नये.

> ''नको कोरोना नको कोणती महामारी स्वतःला स्वच्छ ठेवणे ही आपली जबाबदारी कोरोनामुळे झाली आयुष्याची बिमारी म्हणून स्वच्छता काळाची गरज आहे ही खबरदारी।''

कु. शितल सुर्यवंशी एम.एस्सी. भाग-१

कोविड-१९ चा प्रादुर्भाव टाळण्यामध्ये रोगप्रतिकारक शक्ति व शारीरिक क्षमतेचे महत्व

'आरोग्यम् धनसंपदा' आपण लहानपणापासून ऐकत आलेले एक बोधवाक्य. रोज संध्याकाळी शुभं करोति म्हणतांना हे वाक्य म्हणतो किंवा ऐकतो. एरवी आपण या वाक्याकडे म्हणावे तसे लक्ष दिले नाही. पण म्हणतात ना कधी कोणती वेळ येईल सांगता येत नाही. तसंच काहीस या बोधवाक्याच झालंय. कोविड–१९ च्या काळात हे वाक्य खूप चलनात आलं. भारतात कोविड–१९ चा पहिला रूग्ण जानेवारी २०२० मध्ये सापडला. कोविड–१९ ही संज्ञा आता सर्वांनाच परिचित आहे. कोविड–१९ मुळे जगाला नवीन सवयी, नवीन शब्द इत्यादी गोष्टी आत्मसात कराव्या लागल्या, सोबतच रोगप्रतिकारक शक्ति आणि शारीरिक क्षमतेचे महत्व ही आपण तसेच आजूबाजूची माध्यमे अधोरेखित करायला लागलो. आपली रोगप्रतिकारक शक्ति आणि शारीरिक क्षमता उत्तम असेल तर कोविड–१९ चा काय तर अनेक गंभीर आजार आपल्याला स्पर्श देखील करू शकणार नाही.

संपूर्ण जगावर कोविड–१९ चे संकट आहे. जर या संकटातून सुखरूप बाहेर पडायचे असेल तर महत्वाची आहे ती शारीरिक क्षमता आणि रोगप्रतिकारक शक्ती. या दोन्हीही गोष्टी सर्वार्थाने सर्वांकडे असतीलच असे नाही, पणर तुम्ही ही धनसंपदा सर्वार्थाने मिळवू शकता. पण कशी ? याचे उत्तर आहे 'भारतीय संस्कृती'.

भारतीय संस्कृती जगातल्या प्रत्येक गोष्टींबद्दल काहीतरी सांगते. तसेच ती आरोग्याबद्दल भरपूर काही सांगून जाते. भारतीय संस्कृतीमध्ये व्यायामशास्त्राचे महत्व अनन्यसाधारण आहे. पूर्वी प्रत्येकाला लहानपणापासूनच कष्टाची कामे, व्यायाम याबाबत सजग केले जायचे किंवा ते पूर्वीच्या जीवनशैलीचा भाग होते. त्यामुळेच त्यांच्या जीवनात सकारात्मकता आणि आरोग्य भरभक्तन होते. पण आताची जीवनशैली फार बदलली आहे आणि त्यामध्येच कोविड–१९ चे संकट आहे. त्यामुळे पूर्वीच्या गोष्टी पुन्हा आत्मसात करण्याची वेळ आता आली आहे. व्यायामामुळे सकारात्मकता, आशावाद, मानसिक व शारीरिक आरोग्य, रोगप्रतिकारक शक्ती आणि कुठलेही काम करण्याची जिद्द वाढीस लागते. नकारात्मकता सामुळतः नाहीशी होते. आताच्या कोविड–१९ च्या काळात गरज आहे ती वरील सर्वच गोष्टींची. या गोष्टी आपल्याकडे असतील तर खरेच आपण कोविड–१९ लाच नाही, तर जीवनातल्या समस्यांना पळवून लावू शकतो.

कोविड-१९ मुळे आणखी एक गोष्ट समोर आली ती म्हणजे मानसिक आरोग्य. माणूस मनाने कणखर असेल तर त्याचा परिणाम त्याच्या दिसण्यावर, असण्यावर, आरोग्यावर अर्थातच त्याच्या जीवनावर होत असतो. माणूस आधी मनातून मरतो. त्याचा परिणाम संपूर्ण शरीरावर, रोगप्रतिकारक शक्तीवर, शारीरिक क्षमतेवर होतो, आणि मग प्रत्यक्षात मरतो. म्हणजेच माणूस आधी मनातून मरतो, मग वास्तव्यात मरतो!

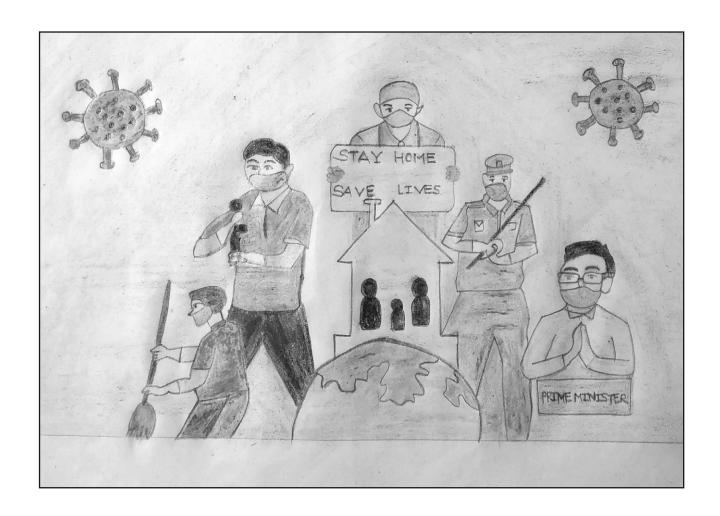
काही दिवसांपूर्वीची गोष्ट, जी मनाचे समाधान आणि त्यामुळे जगण्यासाठी शरीराला मिळालेली नवी स्फूर्ती उल्लेखित करते.

इटलीत कोविड–१९ चा हाहाकार माजलेला असताना अनेक जेष्ठ नागरिकांना नर्सिंग होममध्ये ठेवण्यात आले होते. खूप दिवसांपासून आपल्या माणसांपासून दूर राहिल्याने, मायेला, स्पर्शसुखाला पारखी झालेले हे जेष्ठ नागरिक डोळ्यात तेल ओतून आपल्या आप्तेष्टांची वाट पाहत होते. त्यांच्या मनाचा, शरीराचा थकवा दूर व्हावा म्हणून 'हग रूम' ची खास उपाययोजना करण्यात आली. यामध्ये कोरोना नियमांची सर्व प्रकारची काळजी घेत जिवलगांना थोडा वेळ भेटण्यासही, मायेन स्पर्श करण्यासही दिला. यामध्ये रोम मधील व्हिला स्याक्रा फॅमिग्लीआ नर्सिंग होममधील आजी ॲना तिच्या लेकीला भेटताना भावना व्याकूळ झाली. त्यांचा हा फोटो सोशल मीडियावर तुफान व्हायरल झाला होता. या भेटीन त्यांना जगण्याचं नवीन बळ मिळालं.

ही गोष्ट सांगण्याचे तात्पर्य हेच की आपलं इंद्रधनुष्य आपल्या मनाच्या सांदीकोपऱ्यात असत, त्याचा परिणाम आपल्या शारीरिक क्षमतेवर होत असतो. प्रयत्न केले की आपलं आपल्याला सापडतं ते!

विज्ञानदेखील आपल्याला हेच सांगते की, चिंताग्रस्त, तणावग्रस्थ असल्यास आपली रोगप्रतिकारक शक्ति व शारीरिक क्षमता कमी होते आणि गुंतागुंत वाढण्याची शक्यता खूप पटीने वाढते. निरोगी मन आपल्याला निरोगी शरीर देते, खूप काही करण्याची उमेद देते. सकारात्मक मानसिकता सुखी जीवनाची पहिली, आणि सर्वात महत्वाची पायरी आहे. वरील सर्व गोष्टींमधून एक नवा इंद्रधनुष्य निर्माण करून कोविड–१९ चा प्राद्र्भाव टाळू शकतो.

कु. अदिती गणगणे एम.एस्सी. भाग-२ (गणित)

कु. प्राजक्ता तोरकडी बी.एस्सी. भाग–३

कोविड-१९ चा प्रादुर्भाव टाळण्यामध्ये शारीरिक क्षमतेचे महत्व

२०१९-२०२० या सालाची कोरोनाचे साल म्हणून इतिहासात नोंद झाली. त्याने सर्व जग व्यापून टाकले. मानवाच्या शरीरात एका विषाणून मोठ्या साखळीने प्रवेश केला आणि त्यानंतर आधुनिक जगाने मृत्युच थैमान पाहिलं. मध्ययुगातला संघर्ष गत शतकातली महायुद्ध ही जगाच्या निवडक भुभागांवर घडून होती. जीवघेण्या विषाणूंच्या सार्थाही भयानक ठरल्या, पण तरीही काही भुभाग ह्यांच्यापासून दूर राहू शकते. पण कोरोनाचा सार्स कोव्हा २ हा विषाणू २०२० वर्षाच्या शेवटी अंटार्क्टिकापर्यंत पोहोचला. दळणवळण्याच्या अत्याधुनिक साधनांनी ह्याचा प्रवास सुकर केला. कोरोनाचा संसर्ग, त्यामुळे दिवसागणिक झालेले मृत्यु त्यावर कमी पडलेले आधुनिक वैद्यकिय उपचार, त्यामुळे जगभरात झालेलं लॉकडाउन आणि परिणामी पदरात आलेलं प्रचंड आर्थिक नुकसान आणि या सगळ्याचं मानवजातीवर अचानक झालेलं आक्रमण पाहता या संकटाचा परिणाम अभूतपूर्व आणि मोठा आहे. देशदेशोमधील माणसाचा आहार, आरोग्याची स्थिती आणि रोगप्रतिकारक शक्ती, सार्वजनिक आरोग्यव्यवस्थेचा दर्जा वैयक्तिक व सार्वजनिक शिस्त अशा अनेक बाबतीत वेगळपणामुळे देशादेशांतील प्रादुर्भावामध्ये फरक पडलेला दिसला. भारतात अनेक केंद्रीय तसेच राज्य सरकारामधले नेते आता स्पष्ट संकेत देत आहेत की, अर्थव्यवस्थेला चालणा देण्यासाठी कामकाज सुरू करावं लागणार आहे, हे एक प्रचंड मोठ वैज्ञानिक आणि सामाजिक आव्हान असणार आहे. या संकटातून बाहेर पडण्याचे तीन मार्ग असू शकतात. लसीकरण, संसर्गामुळे लोकसंख्येतल्या काही जणांमध्ये रोग प्रतिकारकशक्ती निर्माण कमी झालं तर निर्वंध लादता येतील. पण हे सगळ अनिश्चित आहे. पण याचा दुसरा परिणाम म्हणजे अनेक लोकांमध्ये या व्हायरसच संक्रमण झाल्याने कदाचित समाजामध्ये याविषयाची रोगप्रतिकारकशक्ती व शारीरिक क्षमता निर्माण होईल. त्याला हर्ड इम्युनिटी म्हणतात.

रोगप्रतिकारक शक्ती म्हणजे संसर्गापासून संरक्षण करण्यासाठी आपल्या शरीराची असलेली नैसर्गिक संरक्षण यंत्रणा, सोप्या भाषेत सांगायच तर मानवी शरीरात कोणत्याही शरीराबाहेरच्या गोष्टी लढायची शक्ती असते त्यालाच रोगप्रतिकारक शक्ती म्हणतात. या रोगप्रतिकारक शक्तीच दोन प्रकार आहेत. एक म्हणजे जन्मजात िकंवा नैसर्गिक (Innate) आणि दुसरी बाह्यरित्या घेतलेली (Acquired) जन्मजात िकंवा नैसर्गिक रोगप्रतिकारक शक्ती. आपल्या जन्मापासून आपल्या शरीरात असते तर बाहऱ्यारितीनं घेतलेली रोगप्रतिकारक शक्ती आपण गरजेनुसार बाहेरून कृत्रिम साधनांनी मिळवत असतो. जेव्हा कोरोना विषाणू आपल्या शरिररात प्रवेश करतो तेव्हा आपले शरीर त्याला बाह्याघटक, परकीय अर्थात अँटीजेव समंजत आपली रोगप्रतिकारक शक्ती त्याच्याशी लढायला सुरुवात करते आणि त्यावेळी पुन्हा संसर्ग झाल्यास विशिष्ट प्रतिकार शक्ती प्राप्त करण्यासाठी ह्या विषाणूची रचना लक्षात ठेवते.

जर आपल्याला पुरेशी झोप मिळत नसेल तर त्याचा परिणाम आपल्या रोगप्रतिकार शक्तीवर होतो. जेव्हा आपण रात्री झोपतो तेव्हा आपले शरीर रोगजंतुंना मरण्यासाठी सक्रियपणे कार्य करते. जेव्हा आपण झोपेत असतो, तेव्हा शरीर पेशी, विशेषतः मेंदुच्या पेशी दुरूस्त करण्याचे काम करते. झोपण्याच्या दोन तास अगोदर मोबाईल आणि टिव्ही स्क्रीनकडे पाहू नका. तसेच झोपेच्या आधी कॉफी आणि चहा सारखे पदार्थ घेणे शक्यतो टाळाच. ताण आपल्या रोगप्रतिकार शक्तीवर परिणाम करतो म्हणून दररोज १० मि. योगासने करा. असे केल्याने आपल्याला ताणतणाव येणार नाही आणि शरीराची क्षमता व प्रतिकारशक्ती देखील मजबूत होईल. शरीरात कोर्टीसोलची पातळी उच्च असल्यामुळे आपली रोगप्रतिकार शक्ती कमवूत होते. ताण कमी करण्यासाठी दररोज १० मि. ध्यान किंवा योगा करा.

रोगप्रतिकारशक्ती वाढविण्यासाठी व्हिटॅमिन ए, सी, डी, ई सह आहारात जास्त आणि सॅलिनियमयुक्त पोषक घटकांचा समावेश करा. ॲंटी–ऑक्सिडंट शरीर खराब होण्यापासून प्रतिबंधीत करते. याशिवाय शरीरात नळजळटी कमी होते. डीएनए पेशी दुरूस्त करतात. व्यायामामुळे तुमची रोगप्रतिकारक शक्ती चांगली होते. या व्यतिरिक्त हे शरीरातील ताणतणावाची पातळी कमी करण्यासाठी कार्य करते. योग्य आहार हा तुमच्या आरोग्याला निरोगी ठेवण्यासाठी अत्यंत महत्वाचा आहे. वेळच्यावेळी व सकस आहार घेतल्याने शरिराला पुरक पोषणद्रव्ये मिळतात. यामुळे शरिराचे कार्य सुरळीत पार पडण्यास मदत होते. तसेच कोविड १९ च्या या काळात रोगप्रतिकारक शक्ती आणि शारीरिक क्षमता वाढणारे काही उपयुक्त अन्नघटक म्हणजे, व्हिटॅमिन सी, ई, ए, बी चे समुद्ध पदार्थ. निरंतर पुरेशी झोप, नियमित व्यायाम, ताण–तणाव टाळणे व सदैव आनंदीत राहणे.

कोविड-१९ चा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी आपल्याला आपली रोगप्रतिकारक शक्ती व शारीरिक क्षमता चांगले ठेवणे अत्यंत गरजेचे आहे. जेणेकरून आपली रोगप्रतिकार शक्ती व शारीरिक क्षमता चांगली असेल तर आपल्याला कोणतीही बिमारी किंवा सांगायच झालं तर कोविड सारखा आजार आपल्याला होणारच नाही. म्हणून चांगलात चांगला आहार सेवन करणे व स्वतःच्या तब्येतीची काळजी घेणे याकडे आपल्याला आवर्जुन लक्ष द्यायला हवं. जर आधीमधी आपल्याला बरे नाही वाटले तर आपण लगेच डॉक्टरांकडे जातो, तर डॉ. सुद्धा आपल्याला रोगप्रतिकार शक्ती व शारीरिक क्षमता वाढायच्याच औषधी देतो जेणेकरून आपली रोगप्रतिकार शक्ती व शारीरिक क्षमता वाढण्यास मदत होते. या कोविड-१९ च्या काळात किंवा हा कोविड-१९ चा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी रोगप्रतिरक शक्ती व शारीरिक क्षमता वाढवणे किंवा वाढलेली असणेच खूप महत्वाचे आहे. जेणेकरून आपल्याला या महामारी सोबत लढण्याची शक्ती मिळेल. शेवटी एकच म्हणेल, घरी राहा... स्रश्क्षित राहा...!!

कु. प्राजक्ता रहाटे एम.एस्सी. भाग-१

कोरोना

कधी सरणार रान, किती मरती अजून,
एका आजाराने माणूस कसा आलाय शरण ॥
सिरले सुख दुःख, लोक विसरले भांडण,
माणसातून कसे गेले माणुसकीचे कोंढण ॥
आपल्या दारातच आपण कसे झालो नजरकैद,
नाही लगीन सगई ना साजरे होई सण ॥
कसे जगावे आता प्रश्न पडला गहण,
झाले महाग जीवन स्वस्थ झाले हे मरण ॥
काय करायचा पैसा काय कामाची श्रीमंती,
एका कोरोनाने कसे केले गर्वाचे हरण ॥
बंद झाले खेडे गांव बंद झाले हे शहर,

एका कोरोनाला कसे जग आले हे शरण ॥

रोहित केचे बी.एस्सी. भाग–३

कोरोना योद्ध्यांची भूमिका

कोविड-१९ - याआधी मानवामध्ये कधीही न आढळलेल्या अशा कोरोना विषाणुमूळे पसरणारा हा आजार. कोविड-१९ ने संपूर्ण जगाला गुडघे टेकवण्यास भाग पाडले. जगाचा एकही कोपरा असा नाही जेथे या विषाणूचा संसर्ग पसरलेला नाही. कोरोनामुळे आपल्या देशाला खुप नुकसान सहन करावे लागले. देशभरात लागलेल्या लॉकडाउनमुळे कित्येक लहान मोठे उद्योग उध्वस्त झाले. अनेकांच्या नोकऱ्या गेल्या. अर्थव्यवस्था ढासळली, अनेक लोक या आजाराशी झुंज देत होते. कोट्यावधी लोकांना मृत्यूला सामोरे जावे लागले. दररोज कित्येक लोक त्याद्वारे संक्रमित होत होते. परंतु यासर्वात एक मोठी अभिमानाची गोष्ट म्हणजे या संकटकाळी आपल्याला आपले खरे नायक सापडले. या लॉकडाउनच्या काळात डॉक्टर, परिचारिका, वॉर्डबॉय, पॅथॉलॉजिस्ट, पोलिस, मनपा कर्मचारी या सर्वांनी कोरोना योद्धा बनून देशाची सेवा केली. सर्व डॉक्टर, परिचारिका कोरोना संक्रमित रूग्णांची सेवा करण्यासाठी रात्रंदिवस जागे आहेत. आपला जीव पणाला लावून आपल्या देशातील नागरिकांचा जीव वाचवण्यासाठी डॉक्टरांनी आटोकाट प्रयत्न केले. या लढ्यात अनेक डॉक्टरांनी आपले प्राण देखील गमावले. या काळात सर्व नागरिकांच्या मनातील डॉक्टर बद्दल आदर अजून वाढला. अनेक ठिकाणी संक्रमितांच्या कुटुंबियाकडून डॉक्टरांना वाईट वागणूक मिळाली. कित्येक डॉक्टरांना मारहाण सुद्धा करण्यात आली. तरीही या सर्वाने खचून न जाता त्यांनी आपले कर्तव्य पार पाडले. याचप्रमाणे परिचारकांचेही योगदान मोलाचे ठरले. सरकारी रूग्णालये, कोविड सेंटरमध्ये त्यांनी अहोरात्र दिलेल्या सेवेमूळे रूग्ण बरे होण्याचे प्रमाण तुलनेने चांगले राहिले. कोरोना विषाणूला हरवण्यासाठी आणि त्यांची श्रृंखला तोडण्यासाठी २४ मार्च २०२० रोजी भारतभर लॉकडाउन जाहिर करण्यात आले. दूध, भाजीपाला, जिवनावश्यक वस्तू इत्यादींची सामान्य नागरिकांना गैरसोय होऊ नये म्हणून लॉकडाउन दरम्यान आवश्यक वस्तूंची पूर्तता करण्यासाठी योग्य प्रकारे सोय करण्यात आली होती. लोकांना घरपोच किराणा, भाजीपाला पोहोचवण्याचे काम करणाऱ्यांचा या लढ्यात मोलाचा वाटा आहे. त्यामूळेच लोकांना कोणत्याही गैरसोईंचा सामना करावा लागला नाही. आपल्या आजूबाजूचा परिसर स्वच्छ राखणे, वेळोवेळी सॅनिटाईज करणे सूद्धा तितकेच महत्वाचे होते. या कठिण काळात ते शक्य झाले ते म्हणजे स्वच्छता कर्मचारी या कोविड योद्धामुळे. या सर्वांबरोबरच बँक कर्मचाऱ्यांचेही या लढ्यात मोलाचे योगदान ठरले. त्यांनी बँकेत जाऊन आपली कर्तव्ये पार पाडून जोखीम पत्करली, जेणेकरून देशातील लोकांना बँक आणि पैशांशी संबंधित अडचण येऊ नये. हे सर्व लोक कठोर परिश्रम आणि समर्पणाने समाजाबद्दलची जबाबदारी पार पाडत आहेत. आपण सुद्धा या योद्धांना साथ देऊन, नियम पाळून आपलं समाजाबद्दलची व आपल्या देशाबद्दलची कर्तव्ये पार पाडायला हवी.

> **कु. तपस्या गोलाईत** एम.एस्सी. भाग-२ (गणित)

मानवी जीवनावर कोरोना विषाणुचा परिणाम

'कोरोना विषाणु' अख्या पृथ्वीतलावर ओढवलेलं महाभयानक संकट. कोरोना नावाचा विषाणु २०१९ च्या डिसेंबर महिन्यापासून अचानकपणे आक्रमण करता झाला आणि या विषाणुनं संपूर्ण जगभर भीती, अस्थिरता, चिंता, असुरक्षितता व मृत्यु यांचं थैमान घालायला सुरुवात केली. कोरोना विषाणुच्या अतितीव्र प्रभावामुळे कोविड–१९ या रोगाच्या साथीला जागतिक आरोग्य संघटना (WHO) कडून जागतिक महामारी घोषित केली गेली.

संपूर्ण विश्वाला हादरवून टाकणाऱ्या या कोरोना विषाणुचा जन्म चीनच्या वुहान या शहरात झाला. डिसेंबर–२०१९ या महिण्यात कोरोना विषाणुचा पहिला संक्रमित रूग्ण सापडला आणि पाहता पाहता केवळ चीनमध्येच नव्हे तर संपूर्ण पृथ्वीतलावर या विषाणुने हातपाय पसरवले. जगातल्या लहानापासून मोठ्या गरीब ते महासत्ता असलेल्या देशांची या महामारीमुळे दाणादाण उडाली आहे. या मृत्युच्या भीषण आगेत जवळजवळ १८० देश होरपळून निघत आहेत.

जागतिक लोकसंख्येत १७.७०% वाटा भारताचा आहे. अर्थातच घनदाट लोकसंख्येमुळे कोविड-१९ या संसर्गजन्य रोगाचा फैलाव मोठ्या प्रमाणात होतो. त्याला अटकाव घालण्यासाठी रोग्याचे इतर जमावापासून विलगीकरण करणे आवश्यक असते. गर्दीच्या किंवा सार्वजनिक ठिकाणी संसर्गाचा धोका जास्त असल्यामुळे जमावबंदी करणे गरजेचे होते. म्हणून भारतासह अनेक देशांनी संसर्गाची साखळी मोळण्यासाठी लॉकडाउनचा पर्याय अवलंबिवला. रूग्णसंख्या, संसर्गाचे प्रमाण लक्षात घेउन देशव्यापी लॉकडाउन लावण्यात आला.

कोरोनाने राजकीय, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक आणि मानसिकतेवर गंभीर परिणाम पाहायला मिळत आहेत. लॉकडाउनमुळे उद्योग धंद्यावर मोठा परिणाम झाला. आरोग्य, वैद्यिकय सेवा तसेच जीवनावश्यक वस्तु सेवा वगळता बाकी सर्व क्षेत्रांवर निर्बंध घालण्यात आले. देशव्यापी लॉकडाउनमुळे अर्थव्यवस्थेची चाके थांबली. जवळजवळ सर्वच क्षेत्रातील उद्योगधंदे उप्प झाले. गेल्या १०० वर्षातली ही आर्थिक क्षेत्रातील सगळ्यात मोठी मंदी असणार आहे. जागतिकीकरणाला हा एक मोठा धक्का आहे. भारतासह जगातील अनेक देशांना कोरोनाच्या संकटाचे प्रचंड दूरागामी परिणाम भोगावे लागणार आहे.

कोरोनाच्या साथीमुळे मानवाची जीवनशैलीच बदलून गेली आहे. मास्क आणि सॅनिटायझर या तर जीवनावश्यक वस्तु बनल्या आहेत. सार्वजनिक ठिकाणी विविध सण, समारंभ आता पहिलेसारखे निर्धास्तपणे साजरे करता येत नाहीत. अनेक धार्मिक स्थळे गर्दी होऊ नये म्हणून बंद ठेवण्यात येत आहेत. त्याचप्रमाणे दिंडी आदि उत्सव हे अगदी मोजक्या लोकांच्या उपस्थितीत साजरे होत आहेत. जीवनाच्या प्रत्येक क्षेत्रात या साथीचे विपरित परिणाम पाहायला मिळत आहेत. जसे शिक्षण, क्रीडा, मनोरंजन, व्यापार, पर्यटन यांसारख्या अनेक महत्त्वाच्या क्षेत्रावर खुप गंभीर परिणाम झालेले आहेत.

लोकांनी संसर्गाच्या भीतीने पर्यटनाकडे पाठ फिरवली आहे. पर्यटनामुळे विमानप्रवास, रेस्टॉरंटस्, टॅक्सीज, हॉटेल्स्, पर्यटनस्थळी असलेले छोटे मोठे दुकानदार, फेरीवाले यांसारखे कित्येक उद्योग ठप्प झाले आहेत. त्याचप्रमाणे मनोरंजन क्षेत्रातही खुप मोठ्या प्रमाणात बेरोजगारी झाली आहे. लग्नसमारंभ इतर सोहळे अगदी थोडक्यात उरकत असल्यामुळे बिछायत केंद्र, कॅटरिंग, इव्हेंट मॅनेजमेंट, मंगल कार्यालय, आर्केस्ट्रा सारख्या उद्योगांना फटका बसला.

जगातल्या अनेक कंपन्यांनी कर्मचाऱ्यांची पगारकपात केली किंवा काहींना सरळ कामावरून कमी केलं जात आहे. अनेक

कंपन्यांनी कर्मचाऱ्यांना 'वर्क फ्रॉम होम' ची सुट दिली आहे. कोरोनाच्या साथीमुळे कोट्यावधी लोकांचा रोजगार गोठल्यासारखा झाला आहे. बेरोजगारीचं मोठं सावट देशावर आलेलं आहे.

शिक्षणक्षेत्रावर फार मोठा बदल कोरोनामुळे झाला आहे. शाळा-कॉलेजेस बंद झाली आहेत आणि परीक्षाही ठप्प झाल्या आहेत. आता शिक्षण हे ऑनलाईनच घेणं सुरु आहे आणि परिक्षादेखील. परंतू भारतासारख्या ठिकाणी अजून तरी ई-लर्निंगच्या वापरावर मर्यादा पडतात. गावखेड्यातील विद्यार्थ्यांना योग्य इंटरनेट सुविधा मिळत नसल्यामुळे बऱ्याच अडचणींना तोंड द्यावे लागते. आजही अनेक नागरिकांजवळ स्मार्ट फोन उपलब्ध नसल्यामुळे त्यांच्या पाल्यांची गैरसोय होत आहे. ऑनलाईन शिक्षणाचा बऱ्याच अंशी शिक्षणाच्या गुणवत्तेवर परिणाम होत आहे. शिक्षणक्षेत्राचं पूर्ण रूपच कोरोनामुळे पालटलं आहे.

कोरोना काळात डिजीटल क्षेत्राला खुप महत्व आले आहे. प्रत्यक्ष व्यवहारापेक्षा ऑनलाईन व्यवहाराला जास्त प्राधान्य दिले जात आहे. ऑनलाईन शॉपिंग, डिजीटल बॅंकिंग, डिजीटल मार्केटिंगचा अवलंब मोठ्या प्रमाणावर केल्या जात आहे. लॉकडाउनमुळे मानवावर अनेक बंधने आली आहेत. अनेकांना मानिसक समस्यांना सामोरे जाव लागतं आहे. गृहकलह, घटस्फोट, एकाकीपणा, चिंता, भीती आणि नैराश्य या सगळ्याच प्रमाण खुप वाढलयं. कोरोनात अनेकांनी आपल्या आप्तांना गमावलं आहे. एकीकडे कोरोनाचं संकट तर दुसरीकडे बनावट मास्क, खाजगी रूग्णालयात केली जाणारी लुट, ऑक्सीजनचा तुटवडा, रेमडीसीवर औषधीचा काळाबाजार, सरकारी रूग्णालयात अपुऱ्या बेडमुळे सामान्य नागरिकांची खाटेसाठी होणारी पायपीट अश्या असंख्य समस्यांना तोंड द्याव लागत आहे. कोरोनाच्या या जीवघेण्या महासाथीने प्रत्येकाला दुःखाच्या खाईत लोटले.

कोरोनाच्या लाटेचा या नकारात्मक वातावरणात एक सकारात्मक गोष्ट म्हणजे भारताने आत्मिनर्भरतेच्या दिशेने एक पाऊल पुढे टाकले आहे. कोरोनाविरूद्ध लढा देण्यासाठी 'कोव्हॅक्सीन' व 'कोविशिल्ड' या स्वदेशी लसींची निर्मिती करण्यात आली. भारताने आपल्या मित्रराष्ट्रांना देखील या स्वदेशी लसींचा पुरवठा केला. १२ जानेवारी पासून भारतात लसीकरण मोहीम सुरु झाली. आज जगातल्या ७५% लस निर्माण करणाऱ्या देशांपैकी भारत हा एक देश आहे.

कोरोनाकाळात भारतीय संस्कृतीचे महत्व पूर्ण जगाला कळले. योगाभ्यास, सकस आहार, पारंपारिक घरगुती औषधांचा वापर, अभिवादन करतांना नमस्कार करणे या गोष्टींचा अवलंब पूर्ण जगाने केला. जेव्हा जग कोरोनाच्या संकटातून बाहेर पडेल तेव्हा ते आर्थिक-राजकीय दृष्ट्या आमूलाग्र बदललेले असेल. आपल्या आरोग्याची काळजी घेत, शासनाला सहकार्य करत, सामाजिक कर्तव्याचे भान ठेवत आपण कोरोनाच्या संकटातून बाहेर येऊ आणि पुन्हा आपलं पहिल्यासारखं आयुष्य जगायला सुरुवात करू !

कु. रेवती लहाने बी.एस्सी. भाग-१

कोविड-१९ महामारी

कोरोना विषाणूची लागण झालेले रूग्ण जगातील विविध देशांमध्येही आढळू लागल्यानं चिंता वाढलीय. त्यामुळेच कोरोना विषाणूचं जागतिक साथीमध्ये रूपांतर होण्याची भिती वाढलीय. यातील बहूतांश संसर्ग चीनमध्ये झाला असला, तरी दक्षिण कोरिया, इटली आणि इराण यांसारखी इतर राष्ट्रही या विषाणूसी झगडत आहेत. या विषाणूमुळे कोविड–१९ हा श्वसनाविकार होतो. कोरोना विषाणूने घेतला अनेक नामवंतांचा बळी.

असं म्हणतात की नशीब एकदाच दार ठोठावते पण दुर्दैवी तोपर्यंत दार ठोठावते जोपर्यंत आपण उघडत नाही. अशीच दस्तक देऊन आपल्या देशावर म्हणजे जगावर ओललं संकट म्हणजे कोरोना व्हायरस. सध्या मोठा चर्चेत असलेला विषय म्हणजे कोरोना व्हायरस. आपण लहानपणापासून 'आरोग्य हीच संपत्ती' आहे हाच विचार सतत ऐकत आलो आहे. पण या सुविचाराचे महत्व आम्हाला २०२० मध्ये कळाला. एक सूक्ष्म परंतू घातक असा विषाणू म्हणजे कोरोना व्हायरस.

मानवी जीवनावर कोरोना विषाणूचा परिणाम

कोविड-१९ चे अनेक दुरगामी परिणाम भारतीय समाजावर झाले असून ३० टक्के लोकांना आर्थिक तणावाचा सामना करावा लागत आहे. तसेच या कालावधीत सामाजिक दुराव्यामुळे जवळपास ५० टक्के लोकांना मानसिक ताण आणि चिंतांना सामोरे जावे लागले. असे निष्कर्ष संशोधन प्रबंधात समजले. अनेक लोक हातांची स्वच्छता व निर्जंतुकीकरण प्रक्रियेबाबत महामारी पूर्वीच्या काळापेक्षा आता अधिक जागरूक झाले आहेत. जवळपास ५० टक्के लोकांना या महामारीच्या काळात नियमित औषधी व आरोग्य तपासणीसाठी रूगणालयाशी संपर्क साधण्यास अडचणींचा सामना करावा लागला.

या कोरोना नावाचा विषाणू २०१९ च्या डिसेंबर मिहन्यापासून अचानकपणे आक्रमक करता झाला आणि या विषाणूनं संपूर्ण जगभर भीती, अस्थिरता, चिंता, असुरक्षितता व मृत्यू याचं थैमान घालायला सुरुवात केली. या कोरोनाचे राजकीय, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक आणि मानसिक परिणाम याचा विचार गांभीर्याने करणं अत्यंत आवश्यक आहे.

कोरोना – १९ काळात कोरोना योद्धांची भूमिका

सर्व नर्स, डॉक्टर हॉस्पिटलमध्ये कोरोना रूग्णांची सेवा करत होते. आरोग्य कर्मचारी सर्व कोरोना बाधित रूग्णांना योग्य औषधोपचार व सुविधा उपलब्ध करून देत होते. पोलीस सर्व लोकांना आपापल्या घरी सुरक्षित राहण्यासाठी वेळोवेळी सूचना करत होते. खरोखरच आपल्याला या रोगाला संपवायचे असेल तर आपण सरकारच्या नियमांचे पालन करणे गरजेचे आहे.

कोरोना हा एक विषाणू आहे, तो वेगाने वाढतो, कोरोना व्हायरस हा संसर्गजन्य असल्यामुळे याचा प्रसार वेगाने होतो. एका व्यक्तीकडून दुसऱ्या व्यक्तीकडे वेगाने पसरतो. ज्या प्रकारे कोरोना व्हायरसचा वेगाने फैलाव होत आहे.

- 9) कोरोना बाधित रूग्णांचा खोकल्यापासून म्हणजेच रूग्ण खोकल्यावर हवेत तुषार उडतात व पसरतात, त्यात विषाणू असतात. आजूबाजूच्या व्यक्तींनी श्वास घेतल्यानंतर त्याचा संसर्ग होतो.
- २) रूग्ण खोकल्यावर काही तुषार विषाणू आजूबाजूच्या वस्तूवर पडतात, त्या वस्तूंना स्पर्श केल्यानंतर ते विषाणू आपल्या हाताला लागतात. तो हात आपल्या चेहऱ्यावर किंवा नाकावर लागल्यास श्वसन संस्थेतून आपल्या शरीरात जातात व त्याचा संसर्ग होतो.

कोविड-१९ प्राद्भाव टाळण्यामध्ये रोगप्रतिकारक शक्ती व शारिरीक क्षमतेचे महत्व

प्रत्येक दिवशी कोरोना रूग्णांच्या संख्येत वाढ होत आहे. यामुळे या दिवसात आपली रोगप्रतिकारक शक्ति वाढवणे अत्यंत महत्वाचे आहे. जेव्हा आवश्यक असेल तेव्हाच घराबाहेर पडा आणि आपल्या प्रतिकार शक्तीवर विशेष लक्ष द्या. कोरोनापासून दूर राहण्यासाठी रोगप्रतिकारशक्ती मजबूत ठेवा. खाण्यापिण्याबरोबर व्यायाम करा. दररोज १० मिनिटे योगासन करा. असे केल्याने आपल्याला ताणतणाव येणार नाही. आणि शरीराची प्रतिकारशक्ती देखील मजबूत होईल. शरीरात कोर्टीसोलची पातळी उच असल्यामुळे आपली रोगप्रतिकार शक्ती कमकुवत होते. ताण कमी करण्यासाठी दररोज १० मिनिटे ध्यान किंवा योगा करा.

व्यायामामुळे तुमची रोगप्रतिकार शक्ती चांगली होते. या व्यतिरिक्त हे शरीरातील तणावाची पातळी कमी करण्यासाठी कार्य करते. काही काळ व्यायाम केल्याने बॅक्टेरिया नष्ट होण्यास मदत होते. तसेच रोगप्रतिकार शक्ती मजबूत होणे, धावणे, पोहणे, व्यायाम करणे आणि वजन उचलणे यासारखे एरोबिक व्यायाम रोगप्रतिकारक शक्तीसाठी फायदेशीर आहेत.

कोविड-१९ जनजागृतीमध्ये विद्यार्थ्यांची भूमिका

कोरोना व्हायरसविषयी रोज विविध विषय चर्चेत येत असल्याने त्याबाबत नागरिकांमध्ये भितीचे वातावरण निर्माण होत आहे. गर्दीच्या ठिकाणी न जाणे, साबण व पाणी वापरून हात स्वच्छ धुणे, बाहेर जातांना एन-९५ मास्क वापरणे, आपला भाजीपाला इतर राज्यात व बाहेर निर्यात करत असाल तर त्यासोबत जाणाऱ्या व्यक्तीने पूर्णतः एन-९५ मास्क लावूनच प्रवास करावा. शिंकतांना व खोकलतांना हात रूमालचा वापर करावा. मांस व अंडी पूर्णपणे शिजवून व उकडून घ्यावी. कोरोना वायरसचे विषाणू अतिसूक्ष्म असल्याने अधिक काळजी घेण्याची गरज यावेळी व्यक्त करण्यात आली. विद्यार्थ्यांनी प्रत्येक घरात जाऊन पोस्टर व फलक लावून जनजागृती केली. सर्दी किंवा तापसदृश्य लक्षणे असलेल्या लोकांशी संपर्क टाळावा. कोरोनाची लक्षणे आढळल्यास उपचारासाठी त्वरित रूग्णालयाशी संपर्क साधावा. हस्तांदोलन टाळावे. आपले पाल्य, नातेवाईक बाहेरच्या देशात व राज्यात असतील तर त्यांनाही सावधगिरीचा संदेश पाठवावा.

लॉकडाऊनचा जैवविविधतेवर परिणाम

कोरोना व्हायरसचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी सरकारकडून देशभरात लॉकडाऊन करण्यात आला आहे. या लॉकडाऊनचा परिणाम दिसत असून नवीन रूग्णांच्या संख्येत वाढ होण्याची गती कमी झाल्याचं चित्र आहे. कोरोना व्हायरस हे मोठ संकट आहे. यामुळे अर्थव्यवस्थेला फटका बसला आहे. मजूर, कारखान्यांमधले कामगार आहेत, लॉकडाऊननंतर बांधकाम बंद झालं. उद्योगधंदे, दुकाने बंद झाली. त्याचा परिणाम या लोकांच्या रोजगारावर झाला. रोजगार नसल्यामुळे राहणाच्या जागेचं भाड, किराणा, भाज्या अशा गोष्टी विकत घेण्याची त्यांची क्षमता नष्ट झाली. हे पुन्हा कधी सुरु होईल याची त्यांना शाश्वती नसल्यामुळे अनेकांनी आपल्या घराची वाट धरली. भारतात बहुसंख्य लोक रोजंदारीवर काम करतात. या लॉकडाऊनचा गंभीर परिणाम भारताच्या अर्थव्यवस्थेवर होईल. आपण सरसकट लॉकडाऊन केल्यामुळे मृतांचा आकडा वाढेल, बेरोजगारी निर्माण होईल.

जागतिक कामगार संघटनेच भाकित आहे की केवळ भारतातच नाही तर जगभरात अनेक लोकांच्या नोकऱ्या गेल्या आहेत. त्याचा अंदाज आहे. कोरोनामूळे जगभरातल्या अंदाजे अडीच कोटी जणांच्या नोकऱ्या जाणार आहेत.

> कु. गायत्री थोरात बी.एस्सी. भाग-३

मानवी जीवनावर कोरोनाचा परिणाम

कोरोना नावाचा विषाणू २०१९ च्या डिसेंबर महिन्यापासून अचानकपणे आक्रमण करता झाला आणि या विषाणूनं संपूर्ण जगभर भीती, अस्थिरता, चिंता, असुरक्षितता व मृत्यू यांचं थैमान घालायला सुरूवात केली. या मृत्यूच्या भीषण छायेखाली जवळजवळ १८० देश होरपळून निघाले आहेत. या कोरोनाचे राजकीय, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक आणि मानसिक परिणाम काय होणार आहेत याचा विचार गांभीर्यानं करणं अत्यंत आवश्यक आहे. आलेला हा कोरोना हा आता जवळ जवळ सगळीकडेच जगात ठाण मांडून बसलेला आहे. त्याचे परिणाम समस्त मानव जातीला भोगावे लागत आहे. दैनंदिन जीवनात वावरत असताना सामान्य मानवी पर्यंत पोहोचणारी झळ ही विविध माध्यमातून पोहोचत आहे. यातलाच एक मुख्य परिणाम म्हणजे आपल्याला आर्थिक स्वरूपाचा म्हणता येईल. कोरोनामुळे सगळे जग लॉकडाऊन करण्यात आले. भारत हा प्रगतिशील देश, भारतात बहुतांश जनता ही गरीबी रेषेखालील आहे त्यामुळे भारतात सगळच बंद असताना कोरोनाची झळ अधिक पोहोचणे स्वाभाविक आहे. रोज कमावणे आणि रोज खाणे यास्वरूपाचा दैनंदिन क्रम कितीतरी लोक भारतात रोज अवलंबतात त्यामुळे हाताला काम नाही परिणामी पोटाला अन्न नाही अशी उद्भवली. जागतिक विचार केला तरी कोरोनाचे व्यवसाय जगतावर दुरोगामी परिणाम झाल्यामुळे आर्थिक स्थिती बिघडलेली आहेच. इंटरनॅशनल मॉनेटरी फंड संस्थेने तर जगातली सगळ्यात मोठी मंदी येईल असेल ही भाकीत केलेले आहे. उद्योग जगताला या कोरोनामूळे फार मोठ्या प्रमाणात फटका बसला आहे.

कोरोनाने जगामध्ये भय आणि क्लेशदायक परिस्थिती निर्माण केली व सबंध मानवी जीवनामध्ये एक प्रकारची गतिशून्यता आणली आहे. भारतही आज या आजाराशी मुकाबला करताना संघर्षमय परिस्थितीतून जातो आहे. आज भारतात कोरोनाग्रस्तांची संख्या लाखांत आहे. कोरोनाशी मुकाबला करण्यासाठी सरकार सर्व उपाययोजना करत आहे. लॉकडाउनही थोडे शिथिल करण्यात आले आहे. अशा संकटसमयी सार्वजनिक क्षेत्रामधील सामान्य जनतेच्या परिहतकारक वृत्तीचीही कसोटी लागली आहे. कोरोनाग्रस्त रूग्णांकडे दया भावनेने पाहणे अपेक्षित होते. पण त्याऐवजी समाजात तिटकारा अधिक प्रकर्षाने जाणवतो. कोरोना रूग्णांकडे लोक ज्या तिटकाऱ्याने पाहतात, त्यामुळे भारतीय समाजाचे सार्वजनिक क्षेत्र विवेकशून्य बनत चालले आहे. कोरोनामुळे व्यक्ती—व्यक्तींमधील नातेसंबंधाविषयी एक विविक्षत अन्वयार्थ लावण्याची संधी वैचारिक चार्चाविश्वाला दिली आहे.

कोविड-१९ महामारीने ''आपत्कालीन परिस्थिती'' उद्भवली आहे. ''विलगीकरण आणि तत्सम प्रतिबंधात्मक उपाययोजनांविषयी नुकत्याच झालेल्या अभ्यासात असे दिसून आले आहे की अलगीकरणामुळे पीडित व्यक्तींमध्ये नैराश्य, चिंताग्रस्त, विचार, बदलता स्वभाव, चिडचिडेपणा, गैरसमज, स्वयंनियंत्रणाचा अभाव बऱ्याच प्रमाणात आढळतो. आणखी एका अलीकडील पुनरावलोकनाने असा निष्कर्ष काढला आहे की मानसिक आरोग्याच्या समस्याग्रस्त व्यक्तींमध्ये ताणतणावामुळे गोंधळ, मोठ्या प्रमाणात राग यासारख्या दीर्घकाळ टिकणाऱ्या मानसिक-तणावाची लक्षणे आढळतात.'' या व्यतिरिक्त, या घटनेशी संबंधित इतर समस्यांमध्ये घरगुती हिंसाचारात वाढ होणे समाविष्ट आहे ज्याचा त्रास सर्वत्र महामारीच्या सुरूवातीच्या काळात दिसून आला. मानसिक आरोग्य तज्ज्ञांच्या मते ''न्यू नॉर्मल अर्थात नवीन जीवनशैलीत ही बाब अगदी सामान्य आहे.'' इंटरनेट व दळणवळण आधारित सेवांच्या माध्यमातून या प्रश्नांकडे समाजाचे लक्ष वेधण्यासाठी सरकार आणि इतरांकडून प्रयत्न होत असताना विशेषतः ग्रामीण आणि आदिवासी पट्ट्यांमध्ये मानसिक आरोग्य स्त्रोतांची उपलब्धता (आणि व्यावसायिक मदत) हे एक आव्हान आहे.

कु. भारती खडसे एम.एस्सी. भाग-२ (गणित)

कोविड-१९ महामारीत कोरोना योद्ध्यांची भूमिका

जो कहता है हम से ना डरो हर जगह इसने मचाया है ऐसा युद्ध घमासान, पूरा विश्व है आज परेशान, विद्यालय, कार्यालय सब करने पडे बंद वो कोरोना है तो हम भी इन्सान है, इस महामारी में योद्धा बन जाते है और इस कोरोना की पहचान को मिटाते है।

उपरोक्त ओळीनुसार आपणास या गोष्टीचा बोध होतो की, कितीही मोठे संकट उभी राहिली तरी मनुष्यप्राणी त्यांना न डगमगता न घाबरता समोर गेला आहे. ऐवढेच नव्हे तर, ''एकमेकांस सहाय्य करू अवघे धरू सुपंथ'' या ओवीप्रमाणे मदतीचा हात देण्यातही मानवाने कसर सोडली नाही. त्यातून आपणास कोरोना युद्धाच्या अस्तित्वाची ओळख झाली.

बघा न आपणास एका गोष्टीची अनुभूती येत होती ती म्हणजे 'मानवता क्षीण' होत चालल्याची. परंतु महामारीच्या काळात जे मदतीचे हात समोर आले, त्यातून मानवता जिवंत असल्याचा साक्षात्कार झाला आणि मानव जन्मास येण्याचे भाग्य त्याचा आनंद द्विगुणित झाला. कोरोना काळात जरी मानव भेटत नव्हते तरी सोशल मीडिया ने जणू मानव जवळ-जवळ असण्याचा आणि एकमेकांना भेटण्याचा अनुभव भेटत गेला, त्या माध्यमातून मानव एकमेकांना धीर देत होता, त्यातून एका योध्याची भूमिका कशी असते त्याचा अनुभव मिळाला.

''देशाची सेवा करणे ज्यांचे पहिले काम, अशा शूर कोरोना योद्धांना माझा सलाम, माझा सलाम!'

डिसेंबर २०१९ मध्ये प्रथम सापडलेल्या कोरोना या अतिसूक्ष्म विषाणूने अल्पकाळात जगभर थैमान घातले, घड्याळाच्या काट्यावर धावणारे जग अक्षरशः जागेवर थांबले. अशा घातक भयंकर जीवघेण्या संसर्गजन्य कोरोना महामारी विरूद्ध लढण्यासाठी प्रत्येक देशात कोरोना योद्धे सज्ज झाले. स्वतःच्या जीवाची पर्वा न करता केवळ प्रामाणिकपणे पार पाडणारे योद्धा म्हणजेच कोरोना योद्धा.

अशा कोरोनाच्या या कठीण परिस्थितीत स्वतःच्या जीवाची पर्वा न करता कोरोना बाधित रूग्णांची सेवा करणारे ते खरे कोरोना योद्धा आहेत. आपल्या देशाचे डॉक्टर, नर्सेस, आरोग्य कर्मचारी, पोलीस, सफाई कर्मचारी हे सर्व कोरोना काळातील कोरोना योद्धा आहेत. कोरोना हा साथीचा रोगाचा विषाणू आहे. एक व्यक्ती दुसऱ्या व्यक्तीच्या संपर्कात आल्यामुळे या विषाणूचा फैलाव वेगाने होतो, या साथीच्या रोगाचा विषाणू असल्यामुळे हा विषाणू कमी कालावधीत अत्यंत वेगाने संपूर्ण देशभर पसरला. त्यामुळे सुरुवातीच्या काळात भारत सरकारने संपूर्ण लॉकडाऊन जाहीर केला होता. सर्वजण आपल्या घरामध्ये सुरिक्षत रहावे हा त्यामागचा उद्देश होता. परंतु कोरोना योद्धांनी त्या काळात त्यांचे काम जबाबदारीने निभावले. सर्व डॉक्टर, नर्सेस, हॉस्पिटलमध्ये दिवस–रात्र कोरोना रूगणांची सेवा करत होते. आरोग्य कर्मचारी सर्व कोरोना बाधित रूगणांना योग्य औषधोपचार सुविधा उपलब्ध करून देत होते. सर्व पोलिस कर्मचारी लोकांना घरी सुरिक्षत राहण्यासाठी वेळोवेळी सूचना करत होते. दिवस–रात्र सर्वत्र बंदोबस्त ठेवून पोलिसांनी आपले काम अगदी व्यवस्थित आणि प्रामाणिकपणे केले.

आपण सरकारच्या नियमांचे पालन करून, आपली स्वतःची आणि कुटुंबाची काळजी घेऊन घरात सुरक्षित राहून या कोरोना योद्धांना मदत करू शकता. कोरोना लढाईमध्ये गावच्या सरपंचापासून ते देशाच्या पंतप्रधानांपर्यंत प्रत्येक कोरोना योद्धा हा महामारी विरूद्ध लढत आहे. देशाच्या राजकीय, सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक इत्यादी सर्व क्षेत्रातील कोरोना योद्धांचे कार्य वाखण्याजोगे आहेत. या सर्व कोरोना योद्धांचे कार्य आपण सदैव स्मरणात ठेवू कारण त्यांच्यामुळे आपण उद्या मोकळा श्वास घेणार आहोत. विशाल, सुंदर अशा जगात पुन्हा ताठ मानेने मिरवणार आहोत.

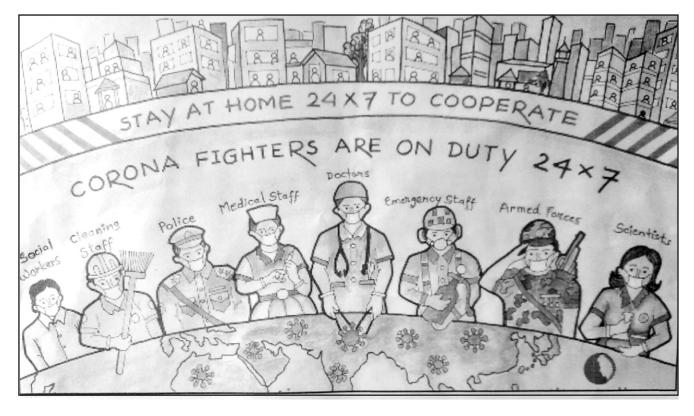
कोरोना योद्धांचा ठेवू मान, कार्य त्यांचे आहे महान!

या कोरोना योद्धांच्या कर्तव्यदक्षतेमुळे आज मनुष्य हानी होण्यासाठी प्रतिबंध घालता आले. शेवटी मला असे सांगावे वाटते, भारतीय नितीशास्त्रांनुसार मनुष्याचे कर्तव्य केवळ समाजापर्यंत मर्यादित न राहता समस्त चराचर प्रति असते, वास्तविकतेमध्ये असे म्हणता येईल,

भारतीय दर्शनशास्त्राचे ध्येय हे आदर्श मानव निर्माण करणे हे आहे.

कु. प्रगती देशमुख

एम.एस्सी. भाग-२ (गणित)

कु. वैष्णवी व्यवहारे

एम.एस्सी. भाग-१ (गणित)

लॉकडाऊनचा जैवविविधतेवर परिणाम

सर्व प्राण्यांमधून, अलौकिक आणि अफाट बुद्धिमत्ता असलेला प्राणी म्हणजे मानव. निसर्गाने मानवाला जैविकदृष्ट्या भरभरून क्षमता प्रदान केली. त्या क्षमतेच्या आधारावरच मानव स्वतःच असं एक वेगळं अस्तित्व निर्माण करू शकला. शतकामागून शतके गेली, निसर्ग बदलत गेला आणि सोबत हा मानव व त्याच्या विलक्षण क्षमता देखील. मानवाने कायमच नैसर्गिक संसाधनांचा मनसोक्त वापर केला. नागरिकीकरण, उद्योगिकीकरण, मानवाची बदलेली जीवनशैली याचा जो आज विकास पाहायला मिळतो तो याच नैसर्गिक संसाधनामुळे. पण ते म्हणतात नं, 'अति तेथे माती', जेव्हा जेव्हा एका ठराविक सीमेपलीकडे मानवाने निसर्गाचा न्हास केला, तेव्हा तेव्हा निसर्गानेही त्याला तितकीच जोरदार आणि जीवघेणणी प्रतिक्रिया दिली. मग ती त्सुनामी असु द्या, भूकंप असु द्या किंवा कुठली महामारी.

२०१९ च्या अखेरिस अशाच एका महामारीची बीजं पेरली गेली. एका देशातून दुसऱ्या देशात, दुसऱ्यातुन तिसऱ्या आणि बघता बघता जवळपास जगभरात 'कोरोना–१९' या महामारीने हाहाकार माजवला. मृत्युचं तांडव पाहायला मिळालं. बाधित राष्ट्राच्या सरकारने कोरोना–१९ या रोगाच्या पसारावर आळा घालण्याकरीता 'लॉकडाऊन' लागू केले. तसं यामुळे माणसाचं जीवन काही काळापुरतं मर्यादित झालं. सगळे लोकं आपापल्या घरात, रस्ते सामसुम.

आता माणसांसाठी हे बऱ्याच अंशी नकारात्मक झाले; पण ज्या निसर्गाचा मानव ऱ्हास करत आला, त्या निसर्गासाठी हे लॉकडाऊन मात्र नवसंजीवनी ठरलं. पक्ष्यांच्या किलबिलाट स्पष्ट ऐकु येऊ लागला. पर्यावरणाला प्रदूषणाच्या जाळ्यापासून जणू काही मुक्तता मिळाली, नवी कळी उमलावी तसं पर्यावरण नव्याने उमलू लागलं. वातावरणातील हानिकारक वायूंचे प्रमाण कमी झालं, कारण रस्त्यावर पहिलेसारखी वाहनांची वर्दळ नव्हती. कित्येक वन्यप्राण्यांच्या शिकारी थांबल्या. दुर्मिळ प्रजातींच्या झाडांची कत्तल बंद झाली. याचा परिणाम म्हणजे निसर्गातील या अनमोल जैवविविधतेचं जतन झाले.

पृथ्वीवरील जैवविविधता टिकून राहणे, ही या पृथ्वीवरील सजीव सृष्टिसाठी अमृततुल्य मौल्यवान अशी गोष्ट आहे. त्यामुळेच उत्क्रांतिमध्ये विविध प्रजातींचे पशु, पक्षी, झाडे आणि सूक्ष्मजीव अजुनपर्यंत अस्तित्वात आहेत. तर अशा या लॉकडाउनने मानवाला एक महत्वाची जाणीव करून दिली, ती म्हणजे निसर्गाकडून तेवढचं घ्यावं जेवढं गरजेचं आहे. कारण केवळ आपणचं नाही, तर सगळे सजीव त्याची अपत्ये आहेत आणि आपण या जैवविविधतेचे संगोपन करणे हे आपले प्राथमिक कर्तव्य आहे.

कु. अश्विनी वानखडे एम.एस्सी. भाग–२ (गणित)

कोरोना महामारी व कोरोना योद्धे

कोरोना नाव उच्चारताच हादरलेला जगातील प्रत्येक व्यक्ती, जीवनरक्षणासाठी मास्क, सामाजिक अंतर व सुरक्षिततेची स्वत:ने स्वत:वर केलेली सक्ती ॥ जनहितासाठी प्रत्येक देशाचे चाललेले ते चिकाटीचे प्रयत्न, कोरोनामुक्त देश बनवण्याचे प्रत्येकाच्या डोळ्यातील स्वप्न ॥ 'वस्धैव कूट्रम्बकम्' चा जयघोष करत एकत्र येई प्रत्येक जण, पण कोरोना नाव घेताच का लांब जातात सर्वजण ॥ कोरोनाची भीती मनात असून देखील देवावर ठेऊन श्रद्धा, आपल्या देशाच्या हितासाठी रात्रंदिवस झगडणारा कोरोना योद्धा ॥ कोरोना रूग्णांना नातेवाईक देखील सोडून जातात दिसतात, पण अशातच आधाराचा हात देणाऱ्या नर्स ना पाहून डोळे आनंदाने पाणावतात ॥ गंभीर रूग्णांचा उपचार करताना दिसणारे ते डॉक्टर सारे, कोरोना विषाणूचे मोठे संकट त्यांच्यावर आहे हे खरे ॥ पहाटे उठून कचरा साफ करताना ते कर्मचारी दिसतात, जिवाचा धोका असून ते आपले कर्तव्य चोख पार पाडतात॥ रात्रंदिवस आपल्या मायभूमीची रक्षा करणारा तो सैनिक थोर, विरोधी शक्तिचा नाश करतात, नियम पाळून काटेकोर ॥ सैनिकांपाठोपाठ नियम पाळून व देशसंरक्षणासाठी पोलिस ते झटणारे, प्रसंगी कठोर होऊन देखील नागरीकांचे रक्षण करणारे ॥ जगातील प्रत्येक बातमी आपल्याला लगेच रिपोर्टर दाखवतात. पण त्यासाठी ते स्वतःचा जीव धोक्यात टाकतात ॥ डॉक्टर, नर्स सतत करत राहतात रूग्णांची पाहणी, पण काही नागरीक यांची देखील करतात हेटाळणी ॥ पोलीस, डॉक्टर, नर्स, सैनिक तसेच कर्मचारी रात्रंदिवस घाम गाळतात, पण या योद्धांवर दगडफेक करून लोक आपली सूज्ञता मातीत मिळवतात ॥ आपल्या कुटुंबाला सोडून सैनिक, पोलीस सीमारक्षण करतात, पण लोक त्यांच्यावरच लाठीमार करून त्यांचा अपमान करतात ॥ कोरोना काळात महत्वपुर्ण भूमिका बजावत आहेत हे सर्व कोरोना योद्धा, देवानंतर या सर्वावरच ठेवायला हवी आपण संपूर्ण निष्ठा व श्रद्धा ॥ सूजाण नागरीक होऊन सर्वांना मदत करण्याचे करूया आपण सर्वांनी काम, या सर्व कोरोना योद्धांना मनापासून करूया सलाम ॥

कु. श्रुतिका कदम

एम.एस्सी. भाग-२ (रसायनशास्त्र)

कोरोना-१९ मधील जीवन

कोण कुठला आला हा विषाणू, जणू स्फोट व्हावा परमाणु, गरगर फिरला जीवनाचा सुकाणू, सांगा तरी काय करायचं, बाहेर आहे लॉक लॉकडाउन, आणि घरी अस्तित्व गौण, त्यामुळे घडे सक्तीचे मौन, सांगा तरी काय करायचं कंपनीने दिलंय वर्क फ्रॉम होम, पण त्यातच आहे खरी गोम, नुकतेच कॉल्स - कामाच्या नावाने बोंब, सांगा तरी काय करायच म्हटल जरा करावा व्यायाम, बोरिंग रूटीनला नवीन आयाम, गाळू दररोज बादलीभर घाम.... घामाच माहित नाही, पण वेळ बराच जातोय ! वाढू नये वजन म्हणून दोनच टाइम खातेय! तरी तो शनिरुपी काटा ऐंशीच्या घरातच राहतोय! सांगा तरी काय करायचं टाळ्या थाळ्या वाजवल्या, दिवे पण झाले लावून.... नेक्स्ट टाक्सजी वाट पाहत, बातम्या झाल्या साऱ्या पाहून.... चिडून लाखोली अपशब्दाची, चीन निघाला आकंठ न्हाऊन.... सांगा तरी काय करायचं जरी वाटे आहोत का ओलीस, आपलं जरा बर आहे बाहेर पडणारे डॉक्टर आणि पोलीस, हेच रियल हिरोज - एवढं खर आहे !! ह्यावर मात्र हे नाही विचारायचं, की सांगा तरी काय करायचं, आता फक्त एकच करायचं, की येईना का फ्रस्ट्रेशन – आपण फक्त घरातच राहायचं आपण फक्त घरातच राहायचं....

> **कु. पूजा भडांगे** एम.एस्सी. भाग-२

जीवन

जीवन संगीत सप्त सुरात गुफलेले, संगीत हे परिभाषेतले... लय अशी ही छेडता, वाद्यसंमवेत तालबद्ध जाहलेले मनातील शब्दांचीही वर्दळ, संगीतात व्यक्त झालेली.... हृदयातील स्पंदनांना. क्षणातच जूळवलेली.... अनेक स्वर न गवसलेले, अंतरंगात दडून बसलेले.... आत डोकावून बघताच, जीवन संगीत हे गवसले.... संगीतातच जीवन हे गुंतलेलं.... दु:खात त्या शब्दांची, साथ मज आपलीशी वाटलेलं.... तर सुखात ते मज संग, प्रत्येक क्षण हसलेलं, गायलेलं.... खूप साऱ्या भाषांनी, संगीत हे सजलेलं.... अनेक वाद्यनंची साथ लाभता. मैफिलीत हे रंगलेलं.... प्रेम, ममता, जिव्हाळा, आपुलकीत, जीवन संगीत हे अवतरलं.... कंठात दाटलेले शब्द सारे, ओठांवरती मग उमटले....

> **कु. ज्योती मसने** एम.एस्सी. भाग-२ (गणित)

कहर कोरोनाचा....

कोरोना कोरोना कसा झालय कहर आनंदी जिवनात जसा मिसळला जहर

> झाले कुटूंब उध्वस्त झाले गरीब लाचार अवधी गंगा ही पुरेणा भरला प्रेताचा बाजार

नाही सुहासिक फुले, नाही सुगंधी अत्तर प्लास्टिकने गुडाळले हाडा मासाचे दप्तर

> ह्या कौरानाला आता, जिव कंटाळला भारी एका विषाणुनै विस्कटली, साऱ्या जिवनाची दौरी

जगण, मरण बनला सैकंदाचा रवैळ उठवल कुणी जस मद्यमाशांच पौळ

> लोक करती वाऱ्या, उभ्या आयुष्यात साऱ्या यंदा आला पांडुरंग, पांढऱ्या कपड्यात कोऱ्या

पीपीई कीट घालून डॉक्टर होतात ओले चिंब नका करू हो गर्दी उभै राहत जा लांब

> नका वागु बैजबाबदार जिव जाईल निघून चिल्ले पिल्ले तुमची जातील वाऱ्यावरी उडून

लवकर घ्या हो सक्के, लसीकरण करून विज्ञान नैईल तुमचे संकट तारूण.

> **कु. प्रगती पांडव** बी.एस्सी. भाग–३

कोविड-१९

मोल मजूरीचे पोट घरी बसून भरेना उभा ठाके यक्षप्रश्न कधी जाईल कोरोना पोरं शिके शहरात तिथे आला हा कोरोना येई परतुनी बाळा जीव मायचा लागेना

काळ बनला जगाचा जीवघेणा हा पाहुणा स्वच्छ हात, हाच मंत्र लस यावर निघेना

> नका घाबरू कुणीही थोडं पथ्यपाणी पाळू हिंमतीने सर्वजण याचा फैसावास टाकू

सर्दी, खोकला नि ताप नका करू हो दुर्लक्ष नाक, तोंड आणि डोळे हेच कोरोनाचे लक्ष

नको परदेश वारी टाळा गर्दीचे ठिकाण शिंकताना, खोकतांना ठेवा चेहरा झाकून

नका पिऊ शीतपेय नका करू मांसाहार पालेभाज्या आणि डाळी श्रेष्ठ जगी शाकाहार

> सर्व मिळून आपण स्वच्छतेची कास धरू कोरोनाला जगातून चला हद्दपार करू

> > **कु. नयनिका काळे** बी.एस्सी. भाग–३

नुसतच म्हणताय कोरोना गो

नियम काय आम्ही पालत नाय, सरकारच आम्ही काय ऐकत नाय, घरी बसून काय करमत नाय, आम्हाला गावभर फिरायचं हायं, असच चालु राहिल तर कोरोना जाईल का हो....? अन नुसतच म्हणताय कोरोना गो.... आम्ही काही हात धुत नाय, मास्क कधी वापरत नाय, सोसियल डिसटंसिका काय जमत नाय, घरी बसुन वेळ काय जात नाय, असच चालु राहिलं तर कोरोना जाईल का हो....? अन् नुसतच म्हणताय कोरोना गो... आमच्या घरचे सगळे नीट हाय. मी काय मग भित नाय. मला घरी काही करमत नाय. म्हणून मी घराबाहेर पडतो हाय, असंच चालु राहिलं तर कोरोना जाईल का हो....? अन् नुसतच म्हणताय कोरोना गो.... पोलीसांच आम्ही काय ऐकत नाय, आजारी आहे सांगुन बाहेर फिरणार हाय, गाडी नेली, तरी फरक पडत नाय, कारण माजं पाय अजुन नीट हाय, असच चालु राहिलं तर कोरोना जाईल का हो....? अन नुसतच म्हणताय कोरोना गो.... विचार सर्वांनी हवा करायला घरी राहण्याशिवाय उपाय नाय, सुरुवात करा स्वतःपासुन हळुहळु समाज बदलल्याशिवाय राहणार नाय, कोरोनाचे चक्र तोडण्यासाठी. सरकारचं ऐकण्याशिवाय उपाय नाय. असं केलं तरच कोरोना जाईल हो,

> **गौरव देवकर** बी.एस्सी. भाग–३

निसर्ग

निसर्ग हा पहा नाही कुणाला कळला एका विषाणूमुळे सर्व इतिहास घडला

> निसर्गाने आज कसा खेळ हा चालवला प्रत्येक माणूस हा खेड्याकडे वळवला

माणसाने निसर्गाची थट्टा चालवली होती स्वार्थापायी ट्याने विसरली नाती गोती

> प्रदूषणाच्या विकख्यात सर्व निसर्ग वेढला होता नदी नाल्याला ही जहर चढला होता

प्रट्येक मनुष्य आज जगात दुःखी आहे निसर्ग तेवढाच माणसाकडे ताठ मानेन पाहे

> कॉलर ताठ आज आहे फक्त निसर्गाची ट्याला हरवण्याची ताकद नाही निसर्गाची

> > **कु. पल्लवी बेलोकार** एम.एस्सी. भाग-२

मग खुशाल म्हणा कोरोना गो....

मानवी जीवनात कोरोना विषाणुचा परिणाम

असेच आयुष्य जगतांना वर्ष लागले २०२० त्यामध्ये कोरोना महामारी आली मानवी जीवन झाले कासावीस

चहुकडे एकच आवाज माणूस वाचवा माणूस वाचवा आणि घरातल्या घरात राहून आर्थिक संकट सुद्धा पचवा

कुणाचे भाऊ, बाबा गेले कुणाचा गेला नवरा, तर कुठे एकाच वेळेला गेला परिवार सारा

या संकटातून वाचण्याकरीता प्रत्येक जण एकटा राहत होता कुणी नसते कुणाचे या शब्दाचा अनुभव आला म्हणत होता

कुणी म्हणे या संकटातून देव का वाचवित नाही तेव्हा डॉक्टर, पोलिस तुम्हाला देव का भासले नाहीत पण या संकटात सुद्धा प्रत्येकाने धरावा धीर माझे घर माझी जबाबदारी जो सांभाळील तोच खुरा वीर

या संकटाने माणसाला माणसापासून दूर नेले जगात काहीच प्रेम स्वार्थी हे प्रत्येकाने सिद्ध करून दिले

पुढेही ज्यांना जगायचे आहे त्यांनी आतातरी जपा माणूसकी या जगातील इतर सर्व गोष्टी समजाव्यात आहेत नासकी

कोरोनाने ही बरच काही माणसाला अनुभवानीच शिकवल एकट्याला सुद्धा जीवन जगता येते हे खऱ्या अर्थाने अनुभवलं

ज्यांना वाटत असेल या जगात येऊ नये पुन्हा संकट कोरोना त्यांनी आपल्या जीवनात आचार आणि विचार चांगले आणा.

> कु. ऋतिका रा. खंडारे बी.एस्सी. भाग-२

कोरोना महामारी में योद्धाओं की भूमिका

कोरोना वायरस एक ऐसा शब्द जिससे बचा नच्चा परीचित है । २०२०-२०२१ का यह साल हमारे लिये एक दुखद इतिहास बन गया है । जिसके दुखमय कटू अनुभव को हम जिन्दगी भर नहीं भूला पायेंगे । दुख के वो क्षण जो लोगों ने अस्पतालों में काटे है, दुख के वो क्षण जब हमने अपनों को बिछडते देखा है, दुख के वो क्षण जब हमनें लाशों के अम्बार देखे है, दुख के वो क्षण जब हम महीनों घरों की दीवारों में कैद थे । अपनों की राह देखी तो कभी खाने—खाने को मोहताज मजदूरों को अपने घरों के लिए पैदल चलते देखा है । लगभग डेढ सालों का यह कटु अनुभव अपने साथ ढेर सारे कडवे अनुभव को लेकर आया हैं । एक छोटे से वायरस ने हमारे जीवन को उथल पुथल करके रख दिया था । ऑक्सीजन के सहारे टिकी हमारी अनिगनत साँसें, हमारे अपनों का बिछड़ना, कोरोना होने पर कोई सहायता के लिए ना आना, अस्पताल में बेड का न मिल पाना, ऑक्सीजन सिलेंडर की किल्लत, लोगों का बेरोजगार होना । इत्यादि इत्यादि । कोरोना मरीज की कुशल क्षेम जानने के लिए मरीज के पास जाना तो दूर की बात है उसकी मौत हो जाने पर भी करीबी रिश्तेदार मृतक के शब के पास नहीं जा रहे थे । बहुत से लोगों ने तो अपने रिश्तेदारों के शरीर को अस्पतालों में सडने को छोड दिया था । ऐसी विपरीत परिस्थितियों में कुछ लोग देवता बनकर आये, और हमें जीने का सहारा दिया । हमारे जख्मों पे उनके शब्दों ने उनके अतूलनीय कार्यों ने मरहम लगाने का काम किया है । कोरोना महामारी से बचने और लडने के लिए प्रत्यक्ष और अप्रत्यक्ष अनेक योद्धाओं की भूमिका है, प्रत्यक्ष रूप से देखें तो डॉक्टर और नर्स की भूमिका सराहनीय है, उन्होंने खुद के स्वास्थ्य की चिंता ना करते हुए लोगों के जीवन को बचाने में अपनी जिंदगी दांव पर लगा दी । अनेक डॉक्टर और नर्स रात –दिन एक करके पीडितों की सेवा में लग गए उनमें से कुछ तो अपनी जान भी गँवा बैठे । पुलिसकिंगों ने भी अपने स्वास्थ्य की चिंता ना करते हुए लोगों की सेवा में जुट रहे । सेना के पी.आर.ओ. कर्नल अमन आनंद ने कहा है –

''संकट के दौरान डॉक्टरों, नर्सों, पुलिसकर्मियों, मीडिया, डिलीवरी कर्मियों, बैंक कर्मचारियों और स्थानीय स्टोर मालिकों ने अपनी जान को जोखिम में डाल कर पूरे देश की रक्षा की है वह सम्मान के हकदार है।''

कोरोना महामारी के दौर में चिकित्सा सेवा की अनूठी मिसाल पेश कर रहे जिला अस्पताल में तैनात अविनाश सिंह खुद को बचाते हुए कोरोना मरीजों का उपचार कर रहे थे। १४ अप्रैल को वह कोरोना संक्रमित हो गए। सर्दी, खांसी, बुखार शुरू होते ही उन्होंने जांच कराई और रिपोर्ट पॉजिटिव आते ही खुद को आइसोलेटेड कर दिया। इसी प्रकार डॉक्टर एन सिंह जौनपुर जिला प्रतिरक्षण अदिकारी के कंधों पर कोरोना टीकाकरण की महत्वपूर्ण जिम्मेदारी थी। इस जिम्मेदारी को पूरा करते हुए वे खद भी संक्रमित हो गए और अपने आप को आइसोलेटेड कर दिया। कोरोना वायरस संक्रमण के खिलाफ प्रत्येक व्यक्ति अपने—अपने तरीके से जंग लड रहा है, चिकित्सक मरीजों के उपचार में जुटे हैं तो मेडिकल स्टाफ डॉक्टरों एवम् नर्सों को सहयोग दे रहा है। इन स्वास्थ्य कर्मियों की भूमिका सबसे चुनौतीपूर्ण है। जे एन मेडिकल कॉलेज के कोविड वार्ड में सफाई की जिम्मेदारी सँभालने वाले श्रीनिवास जो संक्रमित मरीजों के वार्ड की सफाई करते—करते खुद ही संक्रमित हो गए। तो पुलिस कर्मियों ने लॉकडाउन में आम जनता को एक दुसरे से दूरी बनाए रखने, घर से ना निकलने, दुकानों में भीड नियंत्रित करने का कार्य किया है।

स्वास्थ्य कर्मियों के अलावा अनेक समाजसेवी, क्लब के सदस्यों इत्यादि ने पीडितों और गरीबों को भोजन उपलब्ध कराने का कार्य भी किया है। अनेक – अनेक ऐसे उदाहरण हमारे समाज में उपलब्ध है जिन्हें हम भूल नहीं सकते। उनके कार्यों का उल्लेख करना आवश्यक है। सफाई सुथराई के कर्मचारी कई आवश्यक सेवाओं को पूरा करते आए हैं। उनमें सडकों एवम् गलियों की सफाई, कचरे की निकासी, पानी की टंकियों की सफाई, इन्सानी और प्रयोगशालाओं के अनुपयोगी सामग्रीयों की सफाई वगैरा इसमें शामिल है। इसके लिए कई बार उन लोगों के पास ना तो सैनिटाइजर होता है और ना ही उनके पास चेहरे का मास्क होता है। इन

तमाम लोगों के आँकडे वर्तमान रूप से उपलब्ध नहीं हैं। भंगी या टॉयलेट से जुडे सफाईकर्मियों की संख्या को अंदाजे में सही आँकना काफी मुश्किल है।

सरकार द्वारा किए गए प्रयासों को भी भूला नहीं जा सकता। समय-समय पर कानून और नियमों के माध्यम से बीमारी के रोकथाम के लिए टीके उपलब्ध कराने का कार्य सरकार के द्वारा किया गया है। कोरोना से मृत व्यक्ति के बच्चों के लिए सीटों का आरक्षण किया जाना, सरकारी और गैर सरकारी संस्थानों में इन व्यक्तियों के लिए विशेष सुविधा उपलब्ध कराने का कार्य सरकार के द्वारा किया गया है। कोरोना योद्धा की सेवा को देश भर से सराहा गया है और उनकी सेवा को सलाम पेश किया गया है। उनके द्वारा किए गए कार्य को भूला नहीं जा सकता।

प्रा. तसलीम वोरा

हिंदी विभाग

श्री रा.ल.तो. विज्ञान महाविद्यालय, अकोला

ये कैसी महामारी....

कही सूखें आसूं मानों बहने से घबरा बहे, सिर्फ हम खड़े हैं करीब उनके, जो मौत के करीब होते जा बहे ॥ ये कैसी महामारी....

> जी अजीब सा भौसम लेकर आई है, अमीर-गरीब का फर्क किया ना, ये दित्यादिली इसने दिखाई है।

सब मिलने को है बेचैन अपनों से, कुछ भौत दुआ में मांगे जा बहे सिर्फ हम कबीब है उनके, जिनसे बाकी सब कतवा बहे ॥

> कुछ हारे जिंदगी को इस कदब, शायद मौत को भी शर्म आयी, तडपे थे कुछ इस तबह, शायद मब कब ही उन्हें चैन की नींद आयी ॥

कुछ हाथ यू काँप बहे थे, मानो सहाबा पाने को हिले जा बहे बिब्रुवरे थे जो टूटी उम्मीद के चूबे, जैसे मेंबे दिल में चूमे जा बहे ॥

> अपने व्यक्त दिन से कुछ समय, मैंने बोने को, भगवन से मांग लिया, टूट जाये ना कोई मेंबे आंसू देखकब, दिवया आँखों का, फिलहान आँखों में थाम निया, ये बुबे वक्त के नम्हें, क्यों नहीं जन्दी जा बहे...

कबीब बढ़े हैं हम उनके, जो बोज मौत के कबीब होते जा बहे ॥

कु. साक्षी सोनटक्के

बी.एस्सी. भाग-३

कोविड-१९ काल में कोरोना योद्धाओं की भूमिका

ये कहानी डराएंगी नहीं, कोरोना से लड़ने की हिम्मत देगी। ये सची कहानी है, जो मैंने इस महामारी के दौरान जानी। एक कोरोना योद्धा की कहानी, जो कोरोना से डरानेवाले शोर के बिच उम्मीद की एक आवाज हैं। जो बताती हैं कि कुछ ऐसे लोगों ने बीमार होने के बावजूद भी पॉजिटिव रहकर इसे हराया, क्या सोचते हैं वे डॉक्टर जो दिनरात कर बस इस वायरस से लड़ रहहे है, क्या अनुभव है वे लोगों के जो फ्रंटलाइन योद्धा हैं। हम सब मिलकर ही इस जंग को जीत सकते हैं....

कोरोना वार्ड में रोज ड्युटी कर वायरस से डरना छोडा, लडना सीखा।

कोरोना की बीमारी पहली बार सुनी थी और पहली बार ही पीपीई किट पहनी, मन में डर था। लेकिन जब पिछले साल पहली बार पीपीई किट पहनी तो एक जवाबदेही व जिम्मेदारी का एहसास हुआ कि जो होगा देखा जाएगा। मरीजों की सेवा करनी है अब। इलाज में पूरा सहयोग करना है। तब से लेकर अब तक कोरोना ड्यूटी कर रहा हूँ। यह कहना है नर्सिंग ऑफिसर बलराम शर्मा का, जो इन दिनों एलएनजेपी अस्पताल में कोविड ड्यूटी में जुटे हुए हैं।

राजस्थान के भीलवाडा के रहनेवाले बलराम शर्मा पिछले १२ साल से नर्सिंग ऑफिसर के रूप में काम कर रहे हैं। बलराम ने कहा कि पिछले साल जब अस्पताल में कोरोना का इलाज शुरू हुआ तो उनके परिवार के लोग यह सुनकर डर गए। उन्होंने कहा कि मेरे माता—पिता काफी परेशान हो गए। जिस प्रकार अस्पताल में माहौल था, उससे मेरे मन में भी संशय था। सभी सहमें हुए थे। लेकिन जैसे जैसे समय बीतता गया, डर भी गायब हो गया और झिझक भी दूर हो गई। पिछले साल गर्मी में पीपीई किट में सांस लेना दूभर हो रहा था, इस बार भी ऐसा ही है। लेकिन, पिछले साल का अनुभव इस बार काम आ रहा है। पीपीई किट पहन कर कैसे काम करना है, कैसे अपने आपको डिहाइड्रेशन से बचाना है। यह सब अब हम सीख चूके हैं, इसलिए इस बार इतनी दिक्कत नहीं हो रही है। उन्होंने कहां कि एक समय ऐसा आया था कि जब अस्पताल में गिनती के मरीज थे तब हमें लगने लगा था कि अब कोरोना पुरानी बात हो गई, अब यह चला गया। लेकिन, जिस तरह से यह फैल रहा है और जितनी तेजी से फैल रहा है कि पिछले साल से भी डर ज्यादा है। मेरे कई साथी पॉजिटीव हो गए हैं। इस बार हमें भी डर लग रहा है। लेकिन, मेरे लिए राहत की बात यह है कि मेरा पूरा परिवार राजस्थान में रहता है, इसलिए मेरे से परिवार को संक्रमण का डर नहीं है। मैं खुद को फिट रखने के लिए योगा व प्राणायाम करता हूँ, इम्युनिटी बढाने के लिए काढा पिता हूँ।

बलराम ने कहा कि कोरोना की यह लहर बहूत ही खतरनाक है, लेकिन लोग समझ नहीं रहे है। मैं जब लोगों को बाहर घूमते देखता हूँ तो लगता है कि इन्हें अस्पताल दिखाया जाए, कैसे लोग बीमार हैं। एक एक जान बचाने के लिए कितनी मेहनत करते हैं डॉक्टर। और ये लोग बिना काम के मेट्रो, बस, पार्क, मॉल में घूम रहे हैं। मास्क नहीं लगा रहे है। इन्हें जान की कीमत का एहसास नहीं हैं। अगर लोग समझ जाऐ तो सरकार की मदद से जल्द ही यह पीक कंट्रोल हो सकता है।

यह था एक कोविड योद्धा का अनुभव, हम सब देशवासियों को साथ मिलकर यह लडाई लडनी चाहिये और बहोत से घटक है जो के योद्धा की तरह अपना कार्य निभा रहे है।

> **कु. श्रुति कालमेघ** एम.एस्सी. भाग-१ (गणित)

कोरोना योद्धा

कोरोना वायरस से तो हम जीत जाएंगे, लेकिन समाज में जी रहे इन मसीहाओं को कभी नहीं भुला जाना चाहिए। जब तक यह लोग हैं तब तक हमारा समाज कितना खुबसूरत है इसका अंदाजा भी नहीं लगाया जा सकता हैं। जब हम घरों घरों में बैठे थे, लगातार स्वास्थकर्मी जनता तक अपनी सेवा पहुँचा रहे थे। जिसके कारण इन लोगों ने सबकी नजरों में आदर भाव प्राप्त कर लिया हैं। अगर देश की स्थिति देखी जाएं तो बीते डेढ –दो माह पहले तक कोरोना की दूसरी लहर तांडव मचा रही थी। अस्पताओं में बेड, ऑक्सीजन की किल्लत तो कहीं जगह ना मिलने से मरीजों और उनके परिजनों को होनेवाले हाल, यह सब बेहद भयानक चित्र था। इन सबके बीच कुछ आरोग्य कर्मियों को जनता की नाराजी भी झेलनी पडी। बावजूद इसके यह लोग अपने कर्तव्य पर डटे रहे। हमारे देश की जनता इन कोरोना वॉरियर्स को नमन करती हैं।

आइए देखते हैं कौन कौन लोग हैं जिनका हर देशवासी कर्जदार हैं –

स्वास्थ विभाग:-

स्वास्थ विभाग का छोटे से लेकर बड़ा कर्मचारी इस संकट की स्थिति में जिस तरह से लड़ रहा हैं और अपनी अपनी जान को खतरे में डाल कर भारतवासियों की सेवा कर रहा हैं उनके इस एहसान को जीवन भर नहीं चुकाया जा सकता है। यही वहीं योद्धा हैं जिनकी भूमिका सबसे महत्वपूर्ण हैं। इनका एहसान देश के प्रत्येक नागरिक पर जीवन भर रहेगा।

पुलिस प्रशासन:-

पुलिस विभाग हमेशा से लोगों की नजर में बुरा ही रहा है, इन पर कई बार खुब धब्बे भी लगाएं जाते है, लेकिन कोरोना वायरस से जंग में पुलिस महकमा का जो कार्य रहा है, उसे शब्दों में बयान करना बेहद मुश्किल हैं, कोरोना के खिलाफ की जंग में पुलिस प्रशासन का योगदान बेहद महत्वपूर्ण है। पुलिस जिस लगन और मेहनत से कार्य कर रही थी, यहाँ तक की अभी भी कर रही है उसकी जितनी भी प्रशंसा की जाए वह कम ही हैं।

बैंककर्मी तथा पोस्ट ऑफिस कर्मी :-

भारत के किसी भी नागरिक को किसी भी तरह से परेशानी न होने पाए पैसे की तंग न हो इसके लिए बैंक तथा पोस्ट ऑफिस वालों ने ऐसे मुश्किल वक्त में भी अपनी ड्यूटी निभाई हैं, उनके योगदान को भी नहीं भूलना चाहिए। जब सरकार ने खातें में रूपये डाले थे तब सबसे अधिक संख्या में गरीब वर्ग के लोग पैसे निकालने के लिए बैंक, पोस्ट ऑफीस आदि के बाहर लाइन में खडे होते थे। इस वक्त में इकोनॉमी वारियर्स को जाने अनजाने में संक्रमित होने का खतरा था। फिर भी उन्होंने अपना काम बखूबी निभाया।

सफाईकर्मी :-

लॉकडाउन में जब सब अपने अपने घरों में हैं तो भी सफाईकर्मी अपनी ड्यूटी करते नजर आए हैं, उनके पास सुरक्षा के उपकरण भी उपलब्ध नहीं थे, मगर वह लोग देश के हर शहर की हर गली–मोहल्लों को सेनेटाइज करते नजर आए। उनकी जान को खतरा भी हो सकता था। लेकिन उन्होंने जिस वक्त महामारी चरम पर थी उस वक्त देश के लोगों के लिए अपनी जान जोखिम में सॅनेटाईजर डालकर छिडकाव किया।

राज्य सरकार एवं मीडिया:-

भारत सरकार के साथ–साथ राज्य की सरकारों का कार्य इस वक्त बेहद अहम हैं। उचित समय पर उचित फैसला लेना

और उसे मीडिया के माध्यम से घर घर तक पहुँचाना और हर एक नागरिक को वायरस से बचने की जानकारी पहुँचाने का कार्य भी एक बहुत बड़ा कार्य हैं। कोरोना वायरस से लड़ने में हर किसी क्षेत्र की अपनी अपनी भूमिका हैं।

कोरोना वायरस से लड़ने में इन सभी का योगदान अहम हैं और यह दर्शाता हैं कि, पूरा देश कैसे इस लड़ाई में एक साथ है। हर भारतवासी को यिकन है कि देश जल्द ही इस कोरोना वायरस को मात दे देगा। देश के हर नागरिक को इन कोरोना योद्धाओं पर नाज होकर इनका हम सब पर जिन्दगीभर एहसान रहेगा। देश का हर नागरिक इन योद्धाओं को सलाम करता हैं।

जय हिंद।

कु. जयंतिका शर्मा

एम.एस्सी. भाग-२ (गणित)

कभी सोचा न था

कभी सोचा न था ऐसा दिन भी आएगा, जीने के लिए इन्सान घर में कैद हो जाएगा कोरोना से जिंदगी पर कुछ यु असर हुआ है हर किसीने किसी अपने को खोया है

इस महामारी ने तो कितनों का काम छीना है अब तो लगता है हमें इस महामारी के साथ ही जीना है लॉकडाऊन में हमने अपने आप को पाया है मरीजों की गिनती देखकर हर दिल रोया है कोरोना में बच्चों ने अपना बचपन खोया है खेल, कूद सब बंद हुए अब तो पढाई भी ऑनलाईन है।

> **कु. चैताली वा. पुरुषोत्तम** एम.एस्सी. (गणित)

कोरोना को मार भगाना है

युवा शक्ति ने ठाना है, कोरोना मार भगाना है।

> जो घर से बाहर जाएगा, कोरोगा लेकर आएगा।

युवा जागक्नकता लाएंगे, घ२-घ२ अलग जगाऐंगे ।

> एक मीटर की दुरी है, अलग रहना जरूरी है।

जल कोशेना भागेगा, देश श्रेष्ठ कहलाएगा ।

> ना डञ्जाना जक्त्री है, ना घषराना जक्त्री है।

ये कोशेना गरूवी है, इसे भगाना भी जरूवी है।

> हात धोते २हना है, माञ्क भी लगाना है।

> > **रोहित केचे** बी.एस्सी. भाग-३

मानव जीवन पर कोरोना वायरस का प्रभाव

ये कैसी महामारी.... जो अजीब सा भय लाई है। जात धर्म का एकं ना किया, ये कैसी दिश्यादिली दिखाई है॥

> अदृश्य वायन्स ने क्या कहन मचाया, कितने ही लोगों का घन उजाड़ा। मानो अब सुखे आंसू भी घबना नहे, अपनी किनमत पन पछता नहे॥

जिंदगी थमी इस बदर, ना कोई कहीं आ-जा रहा। भय तेरा इस बदर कोरोना, तू कितनी ही जिंदगी उजाड़ रहा॥

> गले मिल के स्वागत करने वाले, आज भारतीय संस्कृति को अपना रहे। लॉकडाऊन का असर, जो हुआ इस कदर, कुछ तो अपनों के साथ वक्त बिता रहे॥

हाथ जोड़कर नमस्ते करना हैं, जीवन शैली में सुधार करना है। साफ सफाई की आदतों में बदलाव लाकर, कोरोना संकट को दूर भगाना है॥

> अपनी कला-कौशल को निखारा है, लॉकडाऊन में काफी हद तक अपने आपको सुधारा है। धूमपान से लोगों में बदलाव लाकर, सकारात्मक प्रभाव को आगे बढ़ाया है॥

> > **कु. समीक्षा शर्मा** बी.एस्सी. भाग–२

RLTion's Pride

Dr. Vinod D. Deotale Assistant Professor Department of Chemistry Awarded with Ph.D. Degree by R.T.M. Nagpur University, Nagpur

Dr. Rohitkumar M. Agrawal Dr. Kalpana A. Palaspagar Assistant Professor Department of Physics Commissioned as Lieutenant and Appointed as ANO

Research Scholar Department of Chemistry Awarded with Ph.D. Degree by S.G.B. Amravati University, Amravati

Ms. Shraddha Hatgaonkar 1st Merit in M.Sc. (Chemistry) Examination (S-2020) of S.G.B. Amravati University, Amravati

Ms. Anjali Yadav 5th Merit in M.Sc. (Chemistry) Examination (S-2020) of S.G.B. Amravati University, Amravati

Ms. Roshni Gwalani 6th Merit in M.Sc. (Chemistry) Examination (S-2020) of S.G.B. Amravati University, Amravati

Ms. Komal Thakare 10th Merit in M.Sc. (Chemistry) Examination (S-2020) of S.G.B. Amravati University, Amravati

Ms. Janaki Deshmukh 10th Merit in B.Sc. Examination (S-2020) of S.G.B. Amravati University, Amravati

Photo Gallery

Tree Plantation by NSS Unit in Collaboration with Forest Department, Akola

Tree Plantation by NSS Unit at Adopted Village Apoti (Khurd)

Tree Plantation by NSS Unit at Various Places in Akola and Nearby Areas

Disinfectant Spraying by NSS Unit at Adopted Village Apoti (Khurd)

Photo Gallery

Celebration of National Sports Day and Felicitation of Players

Certificate Course in Physical Fitness : Covid-19 Awareness Related Safety Measurers

National Sports Day
Online Practical Video Session Presentation

Participation of Ms. Vaishanvi Lawale (1st Place) and Mr. Akshay Tiwari (2nd Place) in Physical Fitness Campaign

Distribution of Masks and Sanitizer by Alumni Association

Distribution of Books to Needy Students by Alumni Association

Felicitation of Alumni Appointed in Covid-19 Testing Laboratory, Govt. Medical Colleges

'Vachan Prerna Diwas' Organized by Library and Information Centre

The World's Largest COVID-19 Vaccination Drive in India

In India, overall seven vaccines are approved for the COVID-19 vaccination drive, which includes ZyCoV-D of Zydus Cadila, Mrna-1273 of Moderna, Sputnik-V of Gamaleya, Ad26.COV2.S of Johnson and Johnson, AZD1222 of Oxford-AstraZeneca and 13 vaccines are in clinical trials.

The COVID-19 vaccination drive in India is mainly going on using the two SARS-CoV-2 vaccines i.e. Covaxin and Covishield approved by the Government of India. Both of these vaccines are made in India. Here is the information about, how these two vaccines vary from each other as far as the formulation and other details are concern.

The Covaxin vaccine has been developed by Bharat Biotech International Ltd., Hyderabad, India in association with the ICMR - Indian Council of Medical Research, New Delhi, India and the NIV - National Institute of Virology, Pune, India whereas the Covishield vaccine has been developed by the University of Oxford and AstraZeneca Ltd. and is being manufactured by the Serum Institute of India Pvt. Ltd., Pune.

The Covaxin vaccine is an inactivated vaccine, which has been prepared on a tried and tested platform of dead viruses. This vaccine is developed using Whole-Virion Inactivated Vero Cell derived platform technology. It contain dead, inactivated viruses, which cannot infect a person but still can instruct the immune system to prepare a defence mechanism against the active virus. Such types of conventional vaccines have been in use for decades. There are number of vaccines for diseases like Polio, Rabies, Pertussis, Seasonal Influenza and Japanese Encephalitis, which are made using the same technology used here.

The Covishield vaccine has been prepared by a totally different technology, using the viral vector platform. A chimpanzee adenovirus called ChAdOx1 is the vector that has been modified to enable the COVID-19 spike protein into the human cells. Basically, this cold virus is incapable of infecting the receiver but it can very well teach the immune system to prepare a mechanism against such viruses. The same technology used here was used to prepare vaccines for virus like Ebola.

In terms of dosage, there is no difference between Covaxin and Covishield vaccines. These vaccines follow the two-dose regimen, administered 28 and 84 days apart respectively. These are intramuscular vaccines injected preferably into the deltoid muscle that is accessible in the upper arm. Both Covaxin and Covishield vaccines can be stored at 2 to 8°C i.e. at household refrigerator temperature which makes both of these vaccines most suited for India, as most of the vaccines in India are kept at the same temperature range. It also makes the transportation and storage easier for all parts of the country.

The Covaxin and Covishield vaccines have been approved by the Drugs Controller General of India, for restricted use in emergency situation in individuals of 18 years and above age. Ever since the inoculation started in India, both of these Covaxin and Covishield vaccines have shown more than satisfactory results. The COVID-19 vaccination in India is the largest vaccination drive in the world.

Disclaimer

The information given herewith is only for academic purposes and educational use. It is not intended to be a substitute for medical treatment by doctor or medical professional.

COVID-19 ... the vaccines protect you ... get vaccinated ... do it for family, friends and loved ones ...

Dr. Pradip P. DeohateAssociate Professor
Department of Chemistry

Covid-19 - Its Effects On Our Lives

Covid-19 is an unprecedented and unthought-of, and an abrupt surge of unknown virus we ever heard of, which threatened not only every human being but also shook the very pillars of greatest of economic superpowers including USA, China. Every country suffered in one way or the other. The disease as we all know began from China, who would have thought would cross boundaries and grip the entire earth in its murderous jaws? Though mortality rate was less in the beginning but later on the entire world was terrified by the pictures coming from Italy this was a very alarming situation soon all countries started to impose lockdown. News coming from Italy and America saddened everyone. Some one had said "Milan never stops" means city life will go on doesn't matter whatever happens but this proved to a foolish statement as many were infected during this time finally they imposed lockdown which was not only a new word for us but also a new situation, rather challenging for us as we were supposed to sit at home with no work, no school, no business everything was standstill.

During this time many people lost jobs, poors had nothing to eat, many had to migrate for their homeland after losing jobs by walking many a miles, this was very heart-rending picture. "Work from Home" this concept came to be very helpful during this time as this helped to check the mobility of the work.

In education sector online education became a tool to deliver learning experiences which was also never before as many teacher learned to handle technology and used it in teaching very positively. Though online teaching methods has its demerits too.

Further, this disease taught us a big lessons like importance of cleanliness in daily life, use of mask, and sanitization which people otherwise took for granted earlier.

Nextly, the virus has also created a stir in the minds of people during second wave when many hospitals were running out of oxygen cylinders due to large number of patients needed to be on oxygen.

Another important thing which kindled hope amid gloomy situation that is different kinds of covid vaccines that are proving to be life-saving. Some notable vaccines like Sputnik, Covishield and Covaxin and other are imported across the world.

As for now though the scene is far better individuals need to follow all necessary guidelines of WHO like wearing masks and washing hands and maintaining proper distance from others. If we can follow this we will be able to root out this disease from the beautiful earth.

Mr. Arun B. Khedkar Assistant Professor in English Department of Languages

Effect of Corona Virus on Human Life

Corona Virus? No, it's a biological weapon

Can we say corona virus is biological weapon? We cannot give answer of this question but the effect of this virus on human life is not other than biological weapon. What is biological and chemical weapon?, there are much similarity in between these biological and chemical weapons.

A chemical weapon is a chemical used to cause intentional death or harm through its toxic properties. Munitions, devices and other equipment specifically designed to weaponise toxic chemicals also fall under the definition of chemical weapons. It is the Weapons of Mass Destruction (WMD), chemical warfare (CW) is probably one of the most brutal created by mankind. CW agents are extremely toxic synthetic chemicals that can be dispersed as a gas, liquid or aerosol or as agents adsorbed to particles to become a powder. These CW agents have either lethal or incapacitating effects on humans. They differ from explosive chemicals in which the destructive effects are caused by shear force and are localized. Thousands of toxic substances are known, but only some of them are considered as CW agents based on their characteristics, viz. high toxicity, imperceptibility to senses and rapidity of action after dissemination and persistency, and are listed as scheduled chemicals in the Chemical Weapons Convention (CWC).

Biological weapons are microorganisms like virus, bacteria, fungi, or other toxins that are produced and released deliberately to cause disease and death in humans, animals or plants. Biological agents, like anthrax, botulinum toxin and plague can pose a difficult public health challenge causing large numbers of deaths in a short amount of time while being difficult to contain. Bioterrorism attacks could also result in an epidemic, for example if Ebola or Lassa viruses were used as the biological agents.

Biological weapons is a subset of a larger class of weapons referred to as weapons of mass destruction, which also includes chemical, nuclear and radiological weapons. The use of biological agents is a serious problem, and the risk of using these agents in a bioterrorist attack is increasing.

While attention has been focused on the biomedical role of public health in the rapid identification of a biological or chemical attack and its medical management, much less attention has been directed to address mental health needs. This document provides information for WHO member states, particularly low-income and middle-income countries, to strengthen preparedness and response plans with regard to the social and mental health consequences of biological and chemical attacks.

Attacks involving biological or chemical weapons may induce significant mental and social effects in a number of ways even when the agents induce low levels of mortality and physical morbidity. First, as the term 'bioterrorism' suggests, biological (and chemical) attacks are associated with the experience of intense social and psychological distress, especially fear. Second, physical exposure to biological and chemical agents may induce organic mental disorders (Benedek et al, 2002; DiGiovanni, 1999). Third, exposure to any severe stressor whether natural or manmade is a risk factor for a range of long term social and mental problems including anxiety and mood disorders as well as non-pathological trauma and grief reactions (Bromet & Havenaar, 2002). Fourth, fear of biological and chemical attacks may be associated

with epidemics of medically unexplained illness. Fifth, social problems may emerge after exposure to biological and chemical agents e.g. population displacement; breakdown of community support systems; and social stigma associated with contagion or contamination.

Coronavirus disease (COVID-19) is an infectious disease caused by a newly discovered coronavirus. Most people infected with the COVID-19 virus will experience mild to moderate respiratory illness and recover without requiring special treatment. Aged peoples and those with underlying medical problems like cardiovascular disease, diabetes, chronic respiratory disease, and cancer are more likely to develop serious illness. The best way to prevent and slow down transmission is to be well informed about the COVID-19 virus, the disease it causes and how it spreads. Protect yourself and others from infection by washing your hands or using an alcohol based rub frequently and not touching your face. The COVID-19 virus spreads primarily through droplets of saliva or discharge from the nose when an infected person coughs or sneezes, so it's important that you also practice respiratory etiquette. Corona virus is present in many species of bats. Some of these viruses can infect humans, and some of the illnesses that they cause can be deadly. A person might have a higher risk of developing severe symptoms if they are older, have a weakened immune system, or have another health condition. In humans, corona viruse can cause the common cold, Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS), and Middle East Respiratory Syndrome (MERS). A corona virus causes disease results from an infection with Severe Acute Respiratory Syndrome Corona Virus 2 (SARS-CoV-2). This virus is responsible for an ongoing pandemic and more than 2 million deaths so far.

Below, we explore how corona virus affects the body and take a close look at specific illnesses, including COVID-19. The prophetic warning by the Nobel Laureate Joshua Lederberg1 that "the microbe that felled one child in a distant continent can reach yours today and seed a global pandemic tomorrow" has once again proved its relevance with the emergence of corona virus disease 2019 (COVID-19) as the latest pandemic that is affecting human health and economy across the world. The data currently available indicate mild symptoms in almost 80 per cent of the infected individuals but higher vulnerability of the elderly, especially those with underlying medical condition. The case fatality ratio is less than that seen in two recent epidemics due to SARS-CoV-1 and MERS-CoV, but greater transmissibility and rapidity of the spread are the observed characteristics of this virus6. Various predictions have been made for the spread of COVID-19 including by a leading Harvard epidemiologist Marc Lipsitch who warns that the corona virus will infect up to 70 % of humanity within a year.

Dr. Vinod D. DeotaleAssistant Professor
Department of Chemistry

The Role of Students in Awareness of Covid-19

According to me, youth in India constitutes about more than one-fourth of the total population. we as a responsible youth of this country should participate in this battle against the zoonotic disease. Now, let's understand the role of youth in this battle. To name some of them from the canvas of history - Lenin, the Russian youth had a major contribution to the Russian revolution Likewise Mazzini and Bhagat Singh also contributed their role for the country. This battle can be won by helping the government in this time of exigency. We can spread the right awareness in our friendship, family, etc. 24 x 7 Whatsapp group with the right information about the virus. Whatsapp / social media groups always have as much as traffic on our roads. Let's spread the right music among our acquaintances during this situation.

We all have been affected by the current COVID-19 pandemic. However, the impact of the pandemic and its consequences are felt differently depending on our status as individuals and as members of society. While some try to adapt to working online, homeschooling their children and ordering food via Instacart, others have no choice but to be exposed to the virus while keeping society functioning. Our different social identities and the social groups we belong to determine our inclusion within society and, by extension, our vulnerability to epidemics.

COVID-19, the Coronavirus, a pandemic has made us realize that we all are connected and this entire world is a family. Although connected, medical experts have suggested social distancing as one of the perfect solution to fight against the new evil. Our honourable Prime Minister - Narendra Modi Ji indicated how COVID-19 chain can be splintered with the 21 days country lock-down. But to flatten the curve of COVID-19, the lock-down must be respected and accepted by 130 crore Indians altogether.

Admittedly, there is much blot about being tested positive for COVID-19 and facing quarantine for a couple of weeks. But "whatever gets measured gets managed", If the positive cases are effectively measured, we shall be able to contain the outbreak effectively. So it's our responsibility to spread the right kind of awareness within the family, society or acquaintances rather than wasting time on optional stuff. In Hyderabad, with Covid-19 cases on the rise, student and youth organisations are coming together to arrange various resources for those in need. The Students Federation of India (SFI) in university of Hyderabad has established a Covid-19 brigade on campus to help those infected and under isolation within the campus with essential items. "We will be distributing food and water among other essentials if you are unable to arrange them for yourselves. We will also collect and serve them at your those step if you arrange but are unable to get the packets." Read a statement by the SFI circulated among all students faculty members and university staff giving out detail of the member of the brigade. That was an example of the Student Federation of India (SFI) in university of Hyderabad. Like this, there are many students come forward to help to give essential thing to needy peoples.

There are some guidelines for stay safe from Covid-19

Hand hygiene: Wash your hands often with soap and water for at least 20 seconds, especially after being in a public place, blowing your nose, coughing, sneezing or using the bathroom, and before eating or

preparing food. If soap and water aren't available, use an alcohol-based hand sanitizer that is at least 60% alcohol.

Physical distancing: Stay at least six feet away from others at all times.

Masks: Masks are required to be worn in all university buildings, and masks should be worn outdoors if maintaining physical distancing is not possible within all university residential facilities.

Housing occupancy: Residents are not permitted to have more than two times the normal occupancy of an assigned residential room, apartment, or house (i.e. a double room may have four people in it) present in their space. Hosting social gatherings that exceed these limits will not be tolerated.

Guests: Until further notice, no visitors will be allowed in the residence halls except fellow Elmhurst students, with the exception of guests helping a student move in or out of a residential facility. Guests must wear a face mask at all times.

Quarantine and Self Isolation: If it is determined through a report or testing that a student has tested positive for COVID-19, the student will be expected to self-isolate. Self-isolation is used to separate someone who has a confirmed or assumed case from those who are healthy.

Ms. Madhumita Y. Sugandhi B.Sc.-I

Effect of Lockdown on Biodiversity

The term biodiversity refers to the variety of life on earth at all its levels from genes to ecosystems and can encompass the evolutionary, ecological and cultural processes that sustain life.

Effect of lockdown on the biodiversity is positive and negative also, I don't think the impact has been huge with the interruption of moving in public spaces. One can imagine that some plant species, usually cut short before they have even produced flowers, fruits, seeds have been preserved during these two months.

By no longer moving and clipping flora on public highway during the lockdown, we also protected a number of insects that lived there and allowed them to complete their natural cycle. The increase in number of insects means more food for birds, while allowing vegetation to grow might also leads to more snails in plants. Hence more food for hedgehogs, which have been less affected by traffic during lockdown. But there is a quid pro quo for all this. During these two months, many people mowed more, weeded more and used their stocks of plant protection products in their private gardens. During the lockdown, the Amazonian rainforest destruction rose by 55% in four month of 2020 compared with same period last year also.

"We have been in lockdown, but deforestation has not".

Ms. Nikita M. Verulkar M.Sc.-II (Maths)

Covid-19 Lockdown Impact on Biodiversity

In the period of lockdown vegetation has made a comeback in public spaces. This does not mean that there was a greater diversity in species, but that already in space were much more visible than usual because they were not being cut down.

In terms of wildlife we have seen some wild animals take advantage of sudden slowdown in human activities to venture into cities. Although animals have been more visible than usual, & do not believe that the lockdown had a great impact on their population because it was too brief.

From the flora and fauna, we can draw up synthesis and see what links exists between biodiversity, human practices and the structure of the city.

I don't think the impact has been huge. With the interruption of moving in public spaces, one can imagine that some plant species, usually cut short before they have been even produced flowers, fruits and seeds.

I don't think the impact has been huge, with the interruption of moving in public space, one can imagine that some plant species usually cut short before they have been produced flowers, fruits.

By no longer moving and chipping flora the public highway during the lockdown, we also protected a number of insects that lived there and allowed them to complete their natural cycle. The increase in mature cycle leads to number of insects means more food for the birds.

Moreover, although hunting was partially authorised in some places too protect crops, there were fewer hungers overall during this period. This is likely to have an impact on some animal populations.

But there is a quid pro quo for all this. For it is likely that during lockdown many people mowed more, weeded more and used their stocks to plant protection products in their private gardens.

Generally speaking, we must have reasonable action on biodiversity and leave more room for green spaces, including on public roads. Instead of covering everything with concrete, it would be interesting to lets plants grow an areas such as roundabouts, car parks, or to let plants grow on areas. It would also be a good idea to introduce mowing between April and June to allow species to complete their natural cycle.

I hope that this pause linked to lockdown will have made city dwellers aware of the importance of biodiversity. They have been able too see verdant public spaces and realise that, even if we do not shear, its nice to see wild flowers in spring growing on the slopes. Perhaps they want this urban flora to be managed in a less drastic way.

Ms. Fatema Shaikh M.Sc.-I

Impact of Lockdown on the World's Biodiversity

Introduction

The Covid-19 pandemic is impacting all parts of human society. Life everyone else, conservation biologist are concerned first with how the pandemic will affect their families, friend and people around the world. But we also have a duty to think about how it will impact the world's biodiversity and our ability to protect it, as well as how it might affect the training and careers of conservation researchers and careers of conservation researchers and practitioners.

Protecting conservation biology and biologist during and after the pandemic

Adopting education

Across the world universities and research institutes have shut down. As with other subjects course critical to the training of conservation biologist and managers are being cancelled or moved online. In practice, this means that professors with little prior online teaching experience are now teaching students with little experience in online learning.

Many career relevant decisions made in the field of conservation are affected by the Covid-19 pandemic exams have been postponed and the award of degrees and certificates has been delayed.

Maintaining research

University laboratories and other research facilities have shut down ending many lab based experiments and halting new research field research has been similarly impacted, with many field sites no longer accessible, because of travel and entry restrictions, and safety concerns.

Missed research means missed opportunities to identify conservation priorities. Monitor the health of endangered species and ecosystems and provide practical solutions for the protections on which human well being depends.

Adjusting communication and networking

One immediate consequence of the pandemic is that conservation and ecology meetings of all sizes have been cancelled for the next few months, and probably even longer for many small to medium sized gatherings, online conferencing technology might provide an effective way for people to meet and exchange ideas. For large conference like those held by the Society for Conservation Biology and the Ecological Society of America - involving many thousand of people, online meetings cannot replace the networking and interactions that happen at the in-person conference. In face-to-face meetings, large venues provide unique opportunities to meet a wide range of people with varied expertise to explore and learn about the latest developments in the field and to get feedback on one's own projects.

Ms. Prajakta G. Lavhale B.Sc.-II

Covid-19 Pandemic

Covid-19 is a disease, caused by a new strain of corona virus. 'CO' stand for Corona, "VI" for virus and "D" for disease. Formerly, this disease was referred to as 2019 novel corona virus or 2019-nCoV. Corona virus disease caused by a newly discovered corona virus.

Most people who fall sick with Covid-19 will experience mild to moderate symptoms and recover without special treatment. This virus that causes Covid-19 is mainly transmitted through droplets generated when an infected person coughs, sneezes or exhales, these droplets are too heavy to hang in the air and quickly fall on floors or surfaces.

Effect of Corona virus on human life

Covid-19 is more likely to go deeper than viruses like the common cold. Your lungs might become inflamed, making it through for you to breathe. This can be lead to pneumonia an infection of the air sacs (called alveoli) inside your lungs where your blood exchanges oxygen and carbon dioxide.

Symptoms often overlap and can affect any system in the body. Infected people have reported cyclical bouts of fatigue headaches months of complete exhaustion, mood swings and other symptoms.

Covid-19 has affected day to day life and is slowing down the global economy. This pandemic has affected thousand of peoples who are either sick or are being killed due to the spread of this disease.

The most common symptoms of this viral infection are fever, cold, cough, bone pain and breathing problems and ultimately leading to pneumonia, this being a new viral disease affecting humans for first time, vaccines are not yet available.

Importance of immunity and physical fitness in prevention of Covid-19

While on lockdown physical activity needs to be maintained as it is extremely beneficial too body and mind. It is important for controlling diabetes and high blood pressure maintaining bone strength and muscle tone though exercise is important especially as the regular outdoor activity is curtailed during the Covid-19 pandemic. Exercise also help boost immunity reduces the risk of mental health issues like depression. You can walk for short periods such as 10 minutes at a times or practice yoga routines or interval training, depending on your age, pre-existing health condition and doctors advice.

Physical activity and relaxation techniques can be valuable tools to help you can be valuable tools to you remain calm and continues to protect your health during this time. WHO recommends 150 minutes of moderate intensity or 75 minutes of vigorous intensity physical activity per week or a combination of both.

Ms. Hafsa Mohd. Ataur Rehman M.Sc.-I (Maths)

Covid-19 Pandemic and the Role of Corana Warrior's

The Covid-19 pandemic has led to a dramatic loss of human life worldwide and presents an unpresented challenge to public health, food systems and the world of work. The economic and social disruption caused by the pandemic is devastating: tens of millions of people are at risk of falling into extreme poverty, while the number of undernourished people, currently estimated at nearly 690 million, could increased by up to 132 million by the end of the year.

Millions of enterprises face on existential threat. Nearly half of the world's 3.3 billion global workforce are at risk of losing their livelihoods. Informal economy workers are particularly vulnerable because the majority lack social protection and access to quality health care have lost access to productive assets. Without the means to earn an income during lockdowns, many are unable to feed themselves and their families. For most, no income means no food, or at best, less food and less nutritious food.

Role of corona warrior's in pandemic session

Needless to say, doctors, nurses and people working in health-care sectors are particularly vulnerable to the highly infections disease. In response to the global pandemic, the paramedical forces and resource doctors are facing unprecedented challenges. The list of the sleep-derived heroes includes doctors, nurses, medical cleaners, pathologists, paramedics, ambulance drivers, and health care administrators. In fight against corona virus, the brave medical army stands strong with thermometers, stethoscopes, and ventilators as their weapons. Not to forget, medical researchers are working day in and night out against all odds, hoping to find the antidote to the disease.

Since, the corona virus outbreak, health-care professionals have not only experienced the gratification of healing patients and saving their lives but have also lost many battles along the way. On top of that, many doctors have even sacrificed their own lives in the line of duty.

Thanks to corona warrior's....

Rohit S. Keche B.Sc.-III

Corona Virus - Effects on Human Life

During the Covid-19 (corona virus) pandemic the whole country has gone back thousands of years. Every one suffered from this disease. Some people died in it, some people's businesses closed and during this pandemic the students suffered a lot during this pandemic. Many tests were rejected that why the students faced so many problem and all the people faced so many problems, some people loss good health, some people loss financially, economically and educationally. The Covid-19 (corona virus) pandemic has let to dramatic loss of human life worldwide and presents an unprecedented challenge to public health. This disease proved to be very dangerous. For common man, without earn any income during lockdowns how is possible to take care themselves and their families for most no income means no food, less food and less nutritious food. The whole world has been suffering of following problem. The pandemic has been affecting the entire food system and has laid bare this fragility. Border closures, trade

restrictions and confinement measure have been preventing farmers from accessing markets, including for buying inputs and selling their produce, and agricultural workers from harvesting crops. Thus disrupting domestic and international food supply chains and reducing access to healthy safe and diverse diets.

Everyone have been suffering this pandemic for food, for many problem, for money, for good health, for education. The current corona virus pandemic is having a profound impact not only on peoples health but also on how they learn, work and live. Among the most importantly challenges created by Covid-19 is how to adapt a system of education built around physical schools the closure school have a very impact on all students because of this all students faced a lot of problems for their education.

It is not necessary that we have suffered from this disease it is important to know how to get out of it. We must all think together how to overcome of these losses and how to end this disease and for the future make yourself capable so that such a disease does not harm us gain.

Ms. Nasrin Bano Shaikh Salim M.Sc.-II (Maths)

Covid-19 Positive Impact on Biodiversity

The Covid-19 impacting all parts of human society. It also has wide impact on the world's biodiversity. As the pandemic is highly communicable disease the people used to get infected person to person with mere contact. So that it is global demand to put India on social distancing as well as be there safe in home only. These changes reduces pressure on natural ecosystem, cleaner air and water and wildlife reclaiming contested habitats. In these 2 year the contact of people with environment has been declined so the nature has been got time to develop with in itself and wild life has no disturbances.

Reduced human mobility, during lockdown has given space to the ecosystem environment to grow or to develop. Because of this there are positive change occurs in environment as well as in biodiversity, such as -

- Reduced air / water pollution
- Reduction in wildlife trafficking
- Ecosystem restoration.

Every problem has their two sights, Covid-19 pandemic has negative as well as sort of positive impacts. Though it has more negative impact but here I precisely concluded that,

It got positive impact on biodiversity like Ancient Era. People used to make their life within limits. They didn't interfere in wildlife or jungles like today's generation. So techniqually biodiversity used to get conserved. Same as today as we are not allowed to go here and there that means nature do not harm or disturbed by human. So according to me it is positive impact.

Ms. Punam G. Bakhade B.Sc.-III

Corona Virus and its Impact on Human Life

Corona virus disease (Covid-19) is an infectious disease caused by newly discovered corona virus. This new virus and disease were known before the outbreak began in Wuhan, China in December 2019 and spread all over the world.

Corona virus disease spread from person to person through air droplets by coughing and sneezing. It attacks on respiratory system. Its common symptoms may include cough, cold, fever, lost of sense of taste and smell etc. Mostly old age person and person with low immunity system get affected by it. Because of low immunity system sometimes it causes death. This dreadful virus also took millions of lives and considered as second most deadly pandemic of all time.

To reduce the spread of this virus many countries imposed full lockdown for many months. Masks and sanitizers became compulsory in a person's life. Also social distancing will be maintain. All sports activities, social gathering, schools and colleges were stopped. If we wanted to reduce the spread of this virus we follow the rules and instructions give by the government. Due to this corona virus and pandemic there were many outcomes like the environment became clean, no pollution also air become breathable. We spend our time with our family.

Many countries tried to make vaccines for Covid-19 and they were kind of successful and gave some hope in people. Considering that many people recovered from this virus, it seems that the things will became normal. Hope that we will win over this virus.

Ms. Riya S. Thakare B.Sc.-II

Biodiversity in Covid-19 Lockdown Period

The whole world was threatened by the entry of Covid-19 virus. Lockdown was implemented as the solution on this virus all over the world. Both positive and negative effect was observed on this biodiversity due to lockdown. Looking to the grey side of this lockdown, it affected human being economically and mentally. Not considering this entity different because they are interconnected. Many people lost their jobs. It also ruthlessly affected on workers work on daily wages. As only urgent services was on going, other businessman lost their income about 3 months. It affected mentally, many got depressed. It not only affected on youths and middle age persons but also affected on children and aged persons.

Let's see the another positive side of the lockdown. Pollution in the environment decreased as use of vehicle was minimum. Pollution in air and water was decreased as factories and industries was closed. The whole in the layer of ozone was filled due to decrease in emission of CO₂. Everyone's immunity got boosted by eating healthy homemade food. Wildlife animal enjoyed their freedom freely. It showed that the cycle of the nature regularized in some what percent.

Summing it up, it was the vast effect of lockdown on biodiversity.

Ms. Rutvija K. Deshmukh B.Sc.-III

Covid-19 Pandemic - Salute to Frontline Heroes!

The Covid-19 outbreak has brought our lives to stands till and has confronted the entire world with a crisis like ever before, redefining the way we exist. With numerous business across the world having had to pull their shutters, and most countries being under lockdowns, social distancing has emerged as the new norm and most of us enjoy the privilege of staying safe. However, in the woke of this unprecedented calamity, not only doctors, nurses and ward boys but our delivery persons, ration shop owners, and vegetable - fruits vendors etc. have played a crucial role by providing us timely access to all the necessary item important for survival during all the months of pandemic.

Since the beginning of the outbreak, front liners have truly been selfless warriors, giving everything too uphold their job responsibilities, even at the cost of cutting themselves off from their families and loved ones. Although most doctors have expressed the gratification of healing patients and saving their lives, many battles have also been lost along the way with several doctors and others going to the extent of even sacrificing their own lives in the line of duty.

People across and around the globe are largely confined to their homes with businesses and educational institutions all shutdown in an attempt to contain the virus but these people are leading the battle against covid from the front putting their own lives at the risk with the selfless determination for the sake of saving lives, they truly are our heroes in this challenging time while we should appreciate their efforts and cooperate with them.

Across the nation, security forces have been active round-the-clock in full capacity, they are not only deployed on the ground but also in containment zones and hotspots, bus stops and hospitals. Unfortunately, despite efforts on the part of forces to procure enough safety equipment there have been reported shortages. It is important to note that the risk to the front-liners is not just to those on duty but also to their families which includes young children's aged parents.

We pay a big tribute too all our heroes working out there. We all are in huge debt to them which won't be repaid but all we can do is -

- 1) Maintain a distance of at least 1 meter from others.
- 2) Wash your hands as soon as you return your home.
- 3) Avoid public gathering and crowded places as much as possible.
- 4) Must wear a mask if you need to go to outside.

I want to thank to all covid warrior's who have been working tirelessly though the times have been difficult your dedication towards work did not shake a bit. I highly appreciate your work in for your crucial help.

Abhishek M. Makode B.Sc.-II

Importance of Physical Fitness and Immunity in Prevention of Covid-19

Important keys

- Each day is a new opportunity to engage in physical activity and exercise that can being short and long term benefits for mood, sleep and physical health.
- Physical activity and exercise can be effective treatment strategies for symptoms of both depression and anxiety.
- Consistency and motivation may be enhanced by peer support, or electronics platforms offering exercise programs.

The benefits of physical activity and exercise have been demonstrated across the life span. We are meant to move and many of our body's system work better when we are consistently physically active.

For managing symptoms of depressions, some research suggests that elevated levels of aerobic activity (exercise that significantly raise our heart rates) may be associated with greater reduction in depressive symptoms.

Strength training has been shown to reduce symptoms of anxiety for individuals with and without an anxiety disorder. Weight lifting using exercise equipment or household items (textbooks, canned goods, milk jugs filled with water, paint cans) may helps to reduce the negative effects of stress and anxiety.

For children and adolescents, moderate to vigorous physical activity and exercise during the day are associated with elevations in self-esteem, improved concentration, reductions in depressive symptoms, and improvements in sleep.

For older adults and among individuals managing chronic medical conditions, regular walk are recommended. The benefits of strength training and weightlifting (low weight with high number of repetitions) may be even greater in older adults to maintain quality of life and functioning.

It is important for family members to take a supportive role in the promotion of physical activity and exercise. Allowing individuals to maintain their autonomy and choice in their activities will important for ongoing engagement.

So to increase the physical fitness and immunity to prevent from Covid-19 -

- Exercise daily
- Wear mask properly
- Keep social distance
- Stay home, stay safe

Ms. Vaishnavi A. Deshmukh M.Sc.-I (Maths)

Corona Virus Effects on Human Life

It is hard to evaluate what changes this pandemic brought into our lives. Life feels like upside down, new normal are set. We learnt new lessons from cooking food to baking at home, from gardening to meditating, sewing masks and up cycling old clothes, but the most important lessons were the lesson of life tolerance, patience, developing positivity and respect for what we have.

As we all know a human is a social animal we love to be in groups and to live together. Without this pandemic it was hard to think to get quarantined in a home for months and to give away our loved ones. Many people were trapped miles away from their families during the lockdown but they had a ray of hope but someday everything will be fine, this covid situation taught us to maintain our peace of mind in worse situations. Hobbies are being perceived and the most important we got to know the value of life and people.

Informal economy workers are particularly vulnerable because the majority lack social protection and access to quality health care and have lost access to productive assets. Without the means to earn an income during lockdowns, many are unable to feed themselves and their families. For most, no income means no food, or at best less food and less nutritious food. Millions of enterprises face an existential threat. Businesses shut down overnight, people lost their jobs. Hardships kept knocking an our doors but we stood strong and united like never before this strength was also a gift of the pandemic.

There are same good as well as a few busy things this pandemic taught us, let go the feelings which set us down and start our new normal life by taking along the soothing and calming ones. Life is uncertain but now our packets are full of experiences. Lets look at the bright side of the picture. Take care of yourself as well as your loved ones. Stay Safe - Stay Healthy.

Ms. Prachi D. Dalu B.Sc.-II

Covid-19 Pandemic and Day to Day Life

In February 2020, a virus came which changed our day to day life. Covid-19 has affected day to day life and is slowing down the global economy. This pandemic has affected thousands of people, who are either sick or are being killed due to the spread of this disease. The most common symptoms of this viral infection are fever, cold, cough, bone pain and breathing problems and ultimate leading to pneumonia. Many countries locked their population and enforced strict quarantine to control the spread of the havoc of this highly communicable disease.

Corona virus has rapidly affected our day to day life, businesses, disrupted the world trade and movements. Identification of the disease at on early stage is vital to control the spread of the virus because it very rapidly spreads from person to person. Presently the impacts of Covid-19 in daily life are extensive and have for reaching consequences. This Covid-19 has affected the sources of supply and effects the global economy. During travelling, numbers of cases are identified positive when tested. In this way, this virus changed the world.

Ms. Devika Pathar B.Sc.-III

Covid-19 Pandemic - A Dramatic Loss of Human Life

The Covid-19 pandemic has led to a dramatic loss of human life worldwide and presents an unprecedented challenge to public health, food systems and the world of work. The economic and social disruption caused by the pandemic is devastating, tens of millions of people are at risk of falling into extreme poverty, while the number of undernourished people, currently estimated at nearly 690 million, could increase by up to 132 million by the end of the year.

The pandemic has decimated jobs and placed millions of livelihoods at risk. As breadwinners lose jobs, fall ill and die, the food security and nutrition of millions of women and men are under threat, with those in low-income countries, particularly the most marginalized populations, which include small-scale farmers and indigenous peoples.

Further, when experiencing income losses, they may resort to negative coping strategies, such as distress sale of assets, predatory loans or child labour. Migrant agricultural workers are particularly vulnerable, because they face risks in their transport, working and living conditions and struggle to access support measures put in place by governments.

We must rethink the future of our environment and tackle climate change and environmental degradation with ambition and urgency. Only then can we protect the health, livelihoods, food security and nutrition of all people, and ensure that our "new normal" is a better one.

Ms. Sanskruti V. Ganoje B.Sc.-II

Effect of Corona Virus on Day to Day Life

Covid-19, the corona virus has affected day to day life and slowing down the global economy. This pandemic has affected thousands of peoples, who are either sick or are dying due to the spread of this disease. The most common symptoms of this viral infection are fever, cold, cough, bone pain, breathing problems, and ultimately leading to percent of pneumonia. This, being a new viral disease affecting humans for the first time, vaccines are now available.

Thus, the emphasis is an taking extensive hygiene protocol e.g. regularly washing of hands, social distancing and wearing of masks, and so on. This virus is spreading exponentially region wise. Countries are banning gathering of people to the spreading and break the exponential curve. Many countries are locking their population and enforcing strict quarantine to control the spread of the havoc of this highly communicable disease.

Stay Home... Stay Safe!

Nikhil S. Khelkar B.Sc.-III

Covid-19: An Overview on Effect on Human Life

The world is undergoing a situation on a process known as covidication. It is a period of spreading of Covid-19 disease caused by corona virus. It affects the human life like effects on health, economic conditions, social, mental, physiological, psychological effects and so on

Effect on human health

- 1) Patients with other diseases and health problems are getting neglected.
- 2) Challenges in the diagnosis, quarantine and treatment of suspected or confirmed cases.
- 3) Overload on doctors and other healthcare professionals, who are at a very high risk.
- 4) Disruption of medical supply chain.
- 5) Requirements for high protection.

Effect on mental ability and thinking

- 1) A large number of population is being depressed and under the category of patients of psychological disease.
- 2) But it is not due to the corona virus, it is due to the quarantinization and loneliness, so the people feels depression, stress or anxiety which increases the use of harmful alcohol, drugs, self harm and suicidal behavior also expected.

Effect on social life

- 1) Social distancing with our peers and family members.
- 2) Decrease in the national and international relationships.
- 3) Disruption of celebration of cultural, religious and festive events.
- 4) Distancing (social) increases due to the closure of hotels, restaurants, movie and play theaters, sports clubs, gymnasiums, swimming pools and so on.
- 5) Service sector is not being able to provide their proper service.

Effect on economy

- 1) Poor cash flow in the market.
- 2) Disrupts the supply chain of products.
- 3) Losses in national and international business.
- 4) Farmers faces the heavy losses.
- 5) Decrease in the demand of luxurious things.
- 6) Stoppage of tourism.

Effect on children behaviour and health

1) Children may respond to stress in different ways such as being more chingy, anxious, withdrawing, angry or agitated bedwetting, etc.

- 2) Use of mobile phones for many hours for online learning or playing games or enjoyment can separate them from their parents.
- 3) Playgrounds are closed, so it can affect the physical health of the children.

Effect on death risks of human being

Covid-19 can increase the risk of damage to the 1) Blood 2) Kidney 3) Cardiovascular system 4) Gastrointestinal system.

Some people have mild symptoms initially but go on to experience health problems for weeks or months.

Effect on death rate of human being

- 1) There is a gradual increase in the death rate of human population.
- 2) Not only old aged people, but younger and infants are also increases the death rate by their deaths.

Effect on human relationships

- 1) Distancing between serviceman and his child.
- 2) Distancing between the friends and neighbors.
- Distancing between the cousins and childhood friends.

Effect on agriculture

- 1) A worldwide crash in demand from hotels and restaurants has been prices of agricultural commodities come down by 20% and affects agrieconomy.
- 2) Countries round the world have imposed variety of protective measures to contain the exponentially increasing spread.

Effect on education

- 1) It affects all the levels from pre-school to tertiary education.
- 2) Not a sufficient interaction between teacher and student take place.

Conclusion

There are number of adverse effects of corona virus than positive effect on human life. We should take care and should take the better advices about the health and try to become a healthy person.

Ms. Juvairiya Sadiya Nasir Khan B.Sc.-I

Impacts of Covid-19 on Human Life

Covid-19 has affected day to day life and is slowing down the global economy. This pandemic has affected thousands of peoples who are either sick or are being killed due to the spread of this disease. The Covid-19 pandemic has led to a dramatic loss of human life worldwide and presents an unprecedented challenge to public health, food systems and the world of work.

In the Covid-19 crisis food, security, public health and employment and labor issues in particular worker's health and safety and converge. The economic and social disruption caused by the pandemic is devastating: tens of millions of people are at risk of falling into extreme poverty. Presently the impacts of Covid-19 in daily life are extensive and have far reaching consequences. These can be divided into various categories:

A) Healthcare

- Challenges in the diagnosis, quarantine and treatment of suspect or confirmed cases.
- High burden of the functioning of the existing medical system.
- Overload on doctors.
- Overloading of medical shops.
- Disruption of medical supply chain.

B) Economic

- Slowing of the manufacturing of essential goods.
- Disrupt the supply chain of products.
- Losses in national and international business.

C) Social

- Cancellation or postponement of large scale sports and tournaments.
- Disruption of celebration of cultural, religious and festive events.
- Closure of places for entertainment such as movies and play theaters, sport clubs, gymnasiums, swimming pools and so on.
- Postponement of examinations.

It's easy to lose your hopes and broad over the negative side effect of any event especially when as a community we are battling a global pandemic but every coin has two faces with bad comes the good. For every low, there is a high and it's true that even this current scenario has a silver inning to there are some positives of Covid-19.

- A) The Covid-19 situation has positively impacted the way you emote and maintain relationships you go to spends your time with your family and plan your work better. This actually helps you build a better future for both your work and family.
- B) A new wave of tools and software this has opened the doors to any applications that let you identify and enhance the workflows and processes that are crucial when you have to run your teams or far teaching / learning digitally.
- C) Entire life style changes to practice better Hygiene. Time has changed and people are now aware of how important it is to keep yourself clean. From shaking hands to namaste, we all have had a lifestyle

change for the good.

D) Education becomes digitized and affordable. Schools, universities have been shut down, but have found a way to overcome this immensely challenging series of events, classes have begun again thanks to technology. Online classes have become the new norm for educational institutions and it has come with a few benefits too.

Countries everywhere are still fighting this pandemic and we sure are going to overcome this we are a race of survivors and we are going to win this too. I agree the battle is hard and long but let's look forward and focus on the brighter side for all we have through these difficult times are these and nothing else.

Ms. Pallavi Devar B.Sc.-III

The Corona Warrior's

Today we know the all over situation it is very critical due to the pandemic of Covid-19, but the another point of view we have the great person's in our society that called as "The Corona Warrior's" as doctors, police, nurses, cleaning persons and all the great officers in our society. This pandemic has changed the world we live in and they asked us to stay at home, for our own safety but, corona warrior's risked it all, by stepping out for us. Going beyond on our call of duty, to save people's lives.

The corona warrior's sacrifices for us and for whole society. They are like god for us during this pandemic. From day and night working hard to fight, for others they live risking their own and for a day, sometimes for a month away from their families only for us. We have to salute our corona warrior's. We all know about our India, but this pandemic gives our great hero's and not only for India but also the whole world. Due to our great corona warrior's we take under control that virus and not for only our country but we also help the other countries giving medicine. We know we could never thank them enough. But this is a start... During these uncertain times, Alta sciences is grateful for the many people working tirelessly for a better tomorrow. We want to thank those who keep us healthy those who keep us safe, our police, offices. Those that ensure access to food and valuable supplies, those who are contributing to finding treatments and cures.

We thank the corona warrior's because of them we are hopeful for the future because of them we know there is light at the end of tunnel.

It wasn't an easy task to manage 350 critical care beds, ventilator. We have to thanks them for saving many life's, for reach on time helping us, guiding us, providing all daily needs, giving the best clinical care and so many thing they doing for us. Sometimes many corona warrior we lost during fighting that pandemic. They cleaning our society, take care of hygiene, helping us connecting with our families. Ensuring safety protocols we have to thank for their courage, commitment, compassion, competence, sacrifice, gratitude and admiration. Thank them for not giving up....

Ms. Gouri S. Mansute M.Sc.-I (Maths)

Lockdown Effects on Biodiversity

The Covid-19 pandemic is affecting both the physical and social environment pandemics at large scale outbreaks of infections diseases that increase mortability over a wide geographic area and cause significant economic, social and environment disruption.

The Covid-19 case is over 108.2 million and over 2.3 million people dead globally and still counting (World Health Organization 2021). In the past, several significant diseases and pandemic such as the Spanish flu, SARS, Hong Kong flu, Ebola recorded to cause extensive disruption of the economy and conservation of biodiversity across the worlds disruption.

In the travelling and integration on the global scale, urbanization, land-use changes and greater biodiversity exploitation let to the recent increase in pandemics. The covid-19 positive and negative consequences on biodiversity resource are predictable as the present pandemic increases according to human population growth globally. The undue pressure posed a challenge to the protection and sustainable management of biodiversity and environment.

The impact of Covid-19 pandemics on biodiversity

The Covid-19 pandemic affected virtually all sectors and the biodiversity conservation sector of local, regional and global levels. Its effects on biodiversity conservation are many and either negative or positive in form, but the negative impact outweighed the positive one.

In the same vein as the previous disease outbreaks, Covid-19 led to the inability to manage the protected areas and carry out conservation programs because of the total lockdown. The effects include -

Reduced atmospheric pollutions

Globally, there have been problem of pollution and carbon emission throughout the world. However, the challenge of pollution reduced with improved air quality and the environment since the inception of the Covid-19 pandemic owed to industries and transport shut down.

Besides, there will be a reduced impact on marine systems because of the decline in shipping worldwide.

 NO_2 is one of the primary drivers of air quality degradation in industrialization and urban areas. During the total lockdown period (January-April 2020), the NO_2 contents substantially decreased on an average by 40 and 20-38% over Chinese cities and Western Europe / United States of America related to the same period in 2019.

The NASA Earth Observatory (2020) recorded 6% reduction in NO₂ content globally. The problem of pollution is bound to continue after the pandemic lockdown. At present the pandemic has done a great favor to the atmosphere and the environment at large resources may reduces as protected areas (PAs) staff expected to continue with antipoaching patrol invariably vulnerable species are guarded.

The no-vehicular movement from Covid-19 lockdown makes movement in and out of the protected area difficult for the poachers and loggers, reducing the rate of disturbance in the PAs for instance Covid-19

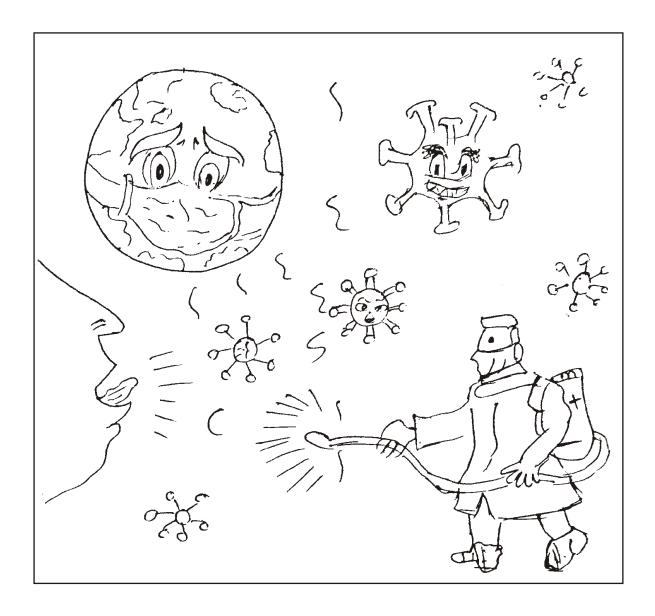
improved conservation in the protected areas of Nepal.

Loss of skilled personnel and funds

Economically, pandemics imposes high financial costs on both government and conservation organization. The highly trained staff lost to a pandemic is devastating in developing countries where conservation capacity is limited. For instance, 40 Rangers experienced job losses in the Mara Nabisco Conservancy in Kenya because of the pandemic on tourism revenues used to pay their salaries.

"We have been in lockdown, but deforestation has not".

Ms. Komal Aghalate M.Sc. (Maths)

Effects of Covid-19

Covid-19, the corona virus has affected day to day life and slowing down the economy. This pandemic has affected thousands of peoples, who are either sick or are being killed due to the spread of this disease. The most common symptoms of this viral infection are fever, cold, cough, bone pain, breathing problems, and ultimately leading pneumonia. Covid-19 has rapidly affected our day to day life, businesses, disrupted the world trade and movements. The various industries and sectors are affected by the cause of this disease; these includes the pharmaceuticals industry, solar power sectors, tourism, Information and electronics industry.

Covid-19 changes the human day and question is the whether "normal life" is the same as it was before corona. After the end of corona virus crisis and when life returns to normal all of us will need skin therapy and see a dermatologist because of the widespread use of disinfectants and chemical conditioners, because now we have to constantly disinfect most devices to prevent infection with virus. The closure of schools, colleges, universities and other institutions to prevent the spread of corona virus has cause people to spend lot of time at home, which can lead to people such as reading, painting, music, sewing, cooking, entertain and so on.

There is no doubt quarantine and distance from society can have many negative effects and not attending schools for long period reduces students ability to learn. Presently the impacts of Covid-19 in daily life are extensive and have far reaching consequences. This can be divided into various categories such as healthcare, economic, social, cultural, political, educational, environmental, psychological and religious and jurisprudential which can be tracked back to cultural changes in society. This Covid-19 has affected the sources of supply and effects the global economy. All governments, health organisations and are others facing lot of difficulties in maintaining the quality of healthcare in these days.

Ms. Komal R. Dhote M.Sc.-I (Maths)

Covid-19 Lockdown and the Biodiversity

It is a big truth of our today's life that human beings had been really busy in their lives wherein they are engaged with new technology and advancement in every field related to their luxury and also work fields. In this way of technology, we human being had really ignored the beauty of nature and also we had been really destructive towards our nature and biodiversity. Our impact on this planet over past few generations has a direct connection to deforestation and habitat reduction continued demand for wildlife products had really risked the existence of wild animals over the years.

But, in February 2020, a big problem hits the world which had really changed the perspective of life of people all over the world, which is none-other than Covid-19, which has hugely devasted the human life on very big-level. This disease was which one cannot be controlled or cured as nobody knows much about it and became really difficult for doctors and scientists over the world to decode the genome of this dangerous virus.

So, the only solution left to deal with this problem was complete lockdown in various countries. Though lockdown had badly hit the economy of various countries but it had some positive sides too. One of the biggest positive come out was in Natures and biodiversity.

The worldwide description caused by Covid-19 pandemic has resulted in numerous positive effects on environment and climate. The global reduction in modern human activities such as considerable decline in planet travel was wind anthropause and has changed a large drop in air as well as water pollution. In China, 25% reduction in NO₂ emission may have saved at least 77,000 lives over months. Also the pandemic has also provided cover for illegal activities such as deforestation of Amazon reinforest and increased poaching in Africa. The Air and water quality in Delhi of India saw a big positive change. Fish prices and demand of fishes have decreased due to pandemic and fishing fleets round the world idle. Due to less human activities on beaches in many areas various aquatic animals life sea turtles had been seen lying eggs on beaches.

So, overall we can say that lockdown has very good effect on our biodiversity and also changed a little bit of attitude of humans towards our nature.

Ms. Harsha A. Sachwani M.Sc.-l

Importance of Immunity and Physical Fitness in Prevention of Covid-19

The covid-19 pandemic has brought this fast moving world to a standstill. The impact of this pandemic is massive, and the only strategy to curb the rapid spread of the disease is to follow social distancing. The imposed lockdown resulting in the closure of business activities, public places, fitness and activity centers, and overall social life, has hampered many aspects of the lives of people including routine fitness activities of fitness freaks, which has resulted in various psychological issues and serious fitness and health concerns. In various the present paper, the authors aimed at understanding the unique experiences of fitness freaks during the period of lockdown due to Covid-19. The paper also intended to explore the ways in which alternate exercises and fitness activities at home helped them deal with psychological issues and physical health consequences semi-structured telephone interviews were conducted with 22 adults who were regularly working out in the gym before the Covid-19 pandemic but stayed at home during the nationwide lockdown. The analysis revealed that during the initial phase of lockdown, the participant had a negative situational perception and a lack of motivation for fitness exercise. They also showed psychological health concerns and over-dependence on social media in spending their free time. However, there was a gradual increase in positive self-perception and motivation to overcome their dependence on gym and fitness equipment and to continue fitness exercises at home. Participants also tended to play music as a tool while working out. The regular fitness workout at home during the lockdown greatly helped them to overcome psychological issues and fitness concerns.

Ms. Shreeya Chilhorkar

B.Sc.-III

CORONA VIRUS AND ITS EFFECT ON HUMAN LIFE

The Covid-19 changes the human day and the question is whether "normal life" is the same as it was before corona or when the world will be overwhelmed by the deadly virus is question that no one can answer definitively (Bareena et al, 2009). After the end of the corona virus crisis and when life return to normal, all of us will need skin therapy and see a dermatologist because of the widespread use of disinfectants and chemical conditioners, because now we have to constantly disinfect most devices to prevent infection with the virus. Increasing disinfection of tools such as handles, elevator buttons, and cell phones have made people obsessed with cleanliness frequent washing of hands, quick washing of cloths a after going out once and taking a shower every day with not water, has becomes a daily habit. The growing importance of health in society has led many stares to place disinfectants at the entrances of shops to relieve customers worries, so that people can use them when entering and leaving and their concerns about the possibility of contaminations reduce viruses.

Many social experts believes that the need for continued health care will have a profound effect on human lifestyles, and that as long as the corona virus threatens, people will becomes so accustomed to health issues that they will no longer be able to reduce their use of hygiene product (Chen et al, 2020).

The closure of schools, universities and other institutions to prevent the spread of corona virus has caused people also spend a lot of time at home which can lead people to acquire skills and hobbies such as reading, painting, music, sewing, cooking, entertain, and so on and discover a lot of hidden talents. There is no doubt that quarantine and distance from society can have many negaving effects and not attending school for long periods reduced students ability to learn factories and department stores have serious economic consequences especially for employees and workers also do not have job insurance and a fixed salary and it is difficult for them to stay at home economically.

On the other hand, following the escalation of the corona epidemic, travel and tourism restrictions, and the closure of many passenger companies the economics of many countries are becoming increasingly vulnerable and people working and inverting in this area are facing difficult challenges. Of course, there is no doubt that after the end of the corona crisis, the movement of people around the world will increase and companies that suffer in the current situation will be able to compensate for the economic losses caused by the corona disease in the future.

The prevalence of corona virus causes people to reconsider many aspects of life. For example, the many animals move and sell will change greatly in the future and social measure in the field of transportation and shopping and livestock sales will be applied to prevent the spread of viruses and infections disease (Orexlet et al, 2010). The corona crisis has dealt with the fact that their lives and security could be seriously endangered on earth (Coralinskl and Menaehery, 2020). These conditions, which endanger the security of human beings in the world, do not have the slightest role and value in ensuring the health and mental security of human beings. The consequences of corona in economic, political, social and cultural spheres and consequently its psychological state is not yet clear but its conquences will undoubtedly be widspread (Imai et at, 2020). Various countries around the world have incurred huge economic costs to dead with the crisis, and according to forecasts.

The world will face an economic recession in the post-corona virus era. However, it should be noted

that the economic capabilities of different countries are different although it is not possible to estimate the number of serious and catastrophic casualties from epidemics there is one "points of hope" and that is the vast "accumulated experience" that human beings gain in the face of future crises. If the history of epidemics is a guide to humanity the spread of the disease, like any other could create a wave of innovation tailored to how lifestyle changes.

The effect and consequences of the covid-19 virus on lifestyle include cultural, economic, political, educational, environmental, psychological and religious and jurisprudential, which can be traced back to culture changes in society. The transition from individual fear to collective fear. The transition from individual concern to collective concern. The transition from extreme extremism to humiliation. The transition from a sense of security to a change sense of insecurity.

Economic effects

The negative dimension in addition to the unbearable suffering and loss of life, the corona virus has already affected the world economy and damaged the global market. Share business owners around the world are feeling the effect of these behavioral changes and economical product that all of this could lead to economic losses of about hundreds of billions of dollars containing to increase the incidence of the corona marginalized neighborhoods and the center of the power economic strategy of cities.

Ms. Priti A. Badarkhe M.Sc.-I (Maths)

Cavid-19

A waken to a sun blest morn A litter bit salutes the dawn

Another golden day - and yet A sadness darkens the prospect

For lock-down is still in force
And I will be Isolated-it could be worse

No contact-well within two metres A formal nod to friends and greeters

No hugs or kisses - all are banded Two metres gap - no shake of hands

All loves and affection put on hold Till lock-down easing we are told

The human spirit - ever strong Will overcome this, however long

And as the sun-shines on our lives The day will come when joy survives.

> Ms. Hafsa Mohd. Ataur Rehman M.Sc.-I (Maths)

The Corona

Stay Safe
Don't touch your face
Stay in one place
or it will end the human race!

The virus is smart it has no heart so wash your hands and you want be tourn apart.

Stay at home you are not alone Talk with your friends while the outside world ends

Don't be afraid you'll still get paid protect yourself, protect others and stop with those huggers.

Ms. Nisha Amravatikar B.Sc.-III

Covid-19 Pandemic - The Scientific Approach

The 2019-20 corona virus pandemic is threatening life on a global level as we know it. The highly infectious corona virus disease 2019 (Covid-19) is caused by Severe Acute Respiratory Syndrome Corona Virus 2 (SARS-COV-2). It was first identified in Wuhan, Hubei, China where its outbreak was first identified in December 2019. After almost 3 months, on March 11, 2020, the World Health Organisation recognized it as a pandemic considering its significant ongoing spread in multiple countries across the world.

As of April 11, 2020, approximately 1,741,621 cases of Covid-19 have been confirmed in over 210 countries and territories resulting in around 106,670 deaths. Clearly, the corona virus outbreak situation cannot be taken lightly.

While on one hand people across India and around the globe are largely confined to their homes with businesses and educational institutions all shut down in an attempt to contain the virus, and on the other hand doctors, health-care workers and medical staff members are leading the battle against Covid-19. From the front putting their own lives at risk with selfless determination for the sake of saving lives, they truly are our heroes in this challenging times, while they are putting their own health, families and most importantly their own lives at risk. The least we can do it is appreciate their efforts and cooperate by staying safe indoors. That being said, it is good to see tributes pouring in for all the medical heroes working in scrubs.

"It's going to disappear one day, it's like a miracle, it will disappear"

Needless to say, doctors, nurses and people working in health care sectors are particularly vulnerable to the highly infectious disease. In response to the global pandemic, the under-resourced doctors are facing unprecedented challenges.

The list of the sleep-deprived heroes includes doctors, nurses, medical cleaners, pathologists, paramedics, ambulance drivers, and health care administrators. In the fight against corona virus, the brave medical army stands strong with thermometers, stethoscopes and ventilators as their weapons. Not to forget, medical researchers are working day in the night out against all odds hoping to find the antidote to the disease.

Since the corona virus outbreak, health-care professionals have not only experienced the gratification of healing patients and saving their lives but have also lost many battles along the way.

WHO is gathering the latest international multilingual scientific findings and knowledge on Covid-19. The global literature cited in the WHO Covid-19 database is updated daily. The current Covid-19 pandemic is unprecedented, but the global response draws on the lessons learned from other disease outbreaks over the past several decades.

"Don't be scared of corona, we will win again".

Ms. Vaishnavi S. Vyawhare M.Sc.-I (Maths)

We are Stronger Together

One day we were doing 'normal' things like work, school and play then suddenly it wasn't safe, so we were told to go home and stay. This Corona, COVID virus thing is scary and contagious So we sanitize, wear masks, stand 6 feet apart, and follow rules seem autrageous So enjoy time away from work or school and doesn't seem to mind so much while others struggle with loneliness and yearn for human touch. Whether we tackle an entire "to-do" list or simply survive another day.... We are doing a great job and we are going to be OK! For those with things to celebrate during this uncertain time, we honour and share them with you. even if only online.... Let's try to think of one thing each day, that makes us laugh or smile To help us through a rough patch or uplift us for while. "We are stranger together" is the inspiring message being shared from here to there so if we are able, we should help out, we have eats of time to spare.... Spread some kindness, tend a hand, check on neighbour or a friend. thank someone, support a local business or make a card to send. And lastly, we best not forget teachers and parents too. who had to figure out how, what, when and where sometimes without a clue! One day we'll look back on this stretch with 20-20 sight in hind, when the universe made it very clear to us: we must be responsible and kind.

> Ms. Dnyaneshwari S. Tale M.Sc.-I (Maths)

Corona Virus - Be Careful

Corona virus, the worst disease,
Hide in your homes,
If you please,
A disease killing lives,
And spreading negative vibes
Symptoms like fever making us weak,
Doctor's help, we need to seek

Started in China, now the world if sick, Let us unite and find a cure, quick You will have fever as I told You will get headache and a cold Following up, then comes cough, Getting rid of, is now quite tough.

You will get problems of respiration.
Now, we all need prevention
Muscle pain can come too
Let us build immunity, me and you.

Wash your hands with some soap, We'll fight the virus, that's the hope, Sneeze and cough into a tissue, Let's take some steps to tackle this issue.

Don't go to crowded places, Don't be one those thousand cases, Visit a doctor if you need care. Now, just make others all aware.

> Ms. Ankita Ade M.Sc.-II (Maths)

When Corona come to our life....

Life was always fast-paced, we never slowed down, until everything stopped when corona came to town.

Now all is quiet and there's peace all around, we've looked in our hearts and kindness we've found.

We learn now with mum, this is a new feature, but we can't wait to get back to our teacher.

I miss sea cadets, school, my all friends and my dad, I miss shearing the fun times and that make me sad.

We have had social distancing picnics, social distancing walks, social distancing hugs and social distancing talks.

I'm looking forward to getting away, the beach, the hotel and a perfect holiday.

When it is? I'll throw my arms open wide, and shout to the world, we can all go outside!

Don't give up hope, the end is in sight, if we all stick together, we'll all win this fight.

Ms. Gayatri Deshmukh B.Sc.-III

The Day the World Stayed Home

The earth turned on its axis
The sun rose for the day
But the planes, the trains the taxis?
They chose to stay away

The roads became much calmer
The streets were quieter still
Because amidst this force of beauty
The world was getting ill

The flowers still grew their petals
The trees they danced away
The sky was blue, the grass was green
And we all rose to see the day

But the days for us looked different Something wasn't quite the same No long commutes or morning rush And a virus was to blame

All the parents taught their children Kitchen tables turned to desks But playtimes were without their friends The rule was clear; no guests!

Because the most important thing here Isn't me, myself and I And all the people knew this And that's the reason why

> Ms. Pranali S. Hedau B.Sc.-III

Effect of Corona Virus on Human Life

From a bug to a pandemic, The worst you will ever see From life to death, Worst in history No funeral, no love, No even a single little good-bye *Instead* you watch them, horribly die every day The NHs workers working, Night and day and We are locked in home everyday Oh god, oh god, Please keep this pandemic away Hatching our loved ones pass away Watching them suffer, Is the worst I can say No joy, no love, just misery, *It is surely the worst in history* And they die and we cry, From day by day Oh god, oh god, Please cut this horror scene In our life today!

> Ms. Priya S. Kalalkar M.Sc.-II (Maths)

PHYSICAL FITNESS TO DEVELOPE IMMUNITY

Physical fitness and immunity are best friend of each other They carried out all process together Physical fitness beneficial for mind & body Immunity beneficial for protecting health Physical fitness beneficial and help to flush the bacteria from lungs airways. Immunity system helps to protect from harmful substances and germs. Orange green vegetables boost immune system Orange green vegetable build physical fitness Bacteria increases body temperature Physical fitness decrease body temperature Covid-19 create so many symptoms. Immunity destroys so many symptoms Physical fitness helps to away from depression Immunity helps to away from covid-19 Immunity and physical fitness keeps covid-19 far Immunity and physical fitness makes us winner of covid-19 war.

> Ms. Shiwani Gangamwar B.Sc.-III

Corona Virus Lockdown

Before the virus, I went to college, everything was happy
Now I see people with face masks and few cars
But I am happier to have more time with my mom and
I have more days to play.
I'm afraid that my family and friends will get sick
I dream about seeing my best friend and
Then us doing to the beach
While this (lockdown) happens, I draw pictures,
I play and I do homework.
I hope that this ends so I can go back to seeing my friends
When all this ends, I will go to the park to state
All this will pass, we will be fine, if we take care of ourselves (and)
Wash our hands, the virus will die.
Stay at home so we can go out.

Ms. Pallavi Nimkande

B.Sc.-III

Awards and Achievements National Service Scheme (NSS) 2019-20

State Level Awards (2019-20)					
1.	Best NSS Unit	Shri R.L.T. College of Science, Akola			
2.	Best Programme Officer	Dr. Rashmi P. Joshi (Sawalkar)			
	University Level Awards (2019-20)				
3.	Best NSS Unit	Shri R.L.T. College of Science, Akola			
4.	Best Lady Programme Officer	Dr. Rashmi P. Joshi (Sawalkar)			
5.	Best NSS Volunteer (Male)	Prasad Krushnarav Gulhane			
District Level Awards (2019-20)					
6.	Best Lady Programme Officer	Dr. Rashmi P. Joshi (Sawalkar)			
7.	Best NSS Volunteer (Male)	Prasad Krushnarav Gulhane			
University Swachhata Puraskar for Akola District (2019-20)					
8.	Shri R.L.T. College of Science, Akola - Swachhata Puraskar for Best College in Akola District				
9.	Principal Dr. Vijay D. Nanoty has been Awarded by the Prestigious UTKRUSHT SEVA GAURAV PURASKAR in Principal Category by Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati.				
10.	O. Shri R.L.T. College of Science, Akola has been Awarded as "ONE DISTRICT ONE GREEN CHAMPION" under Swachhata Action Plan Scheme (SAP) at the hands of Hon'ble Neema Arora (IAS), District Collector, Akola The Award by Mahatma Gandhi National Council of Rural Education (MGNCRE), Ministry of Education, Government of India.				

SHRI R.L.T. COLLEGE OF SCIENCE, AKOLA

	TEACHING STAFF				
1.	Dr. V.D. Nanoty	Principal	13. Dr. P.M. Khadse	Assistant Professor (Botany)	
2.	Dr. U.K. Bhalekar	Associate Professor &	14. Dr. P. R. Kawle	Assistant Professor (Chemistry)	
	Prof. R.G. Chavan	HOD (Microbiology)	15. Dr. S.R. Kohchale	Assistant Professor (Zoology)	
		Incharge (Biochemistry)	16. Dr. Sau. K.M. Heda	Assistant Professor (Chemistry)	
3.		Incharge (P.GMicrobiology) Associate Professor &	17. Dr. R.L. Rahatgaonkar	Assistant Professor (Zoology)	
J.	Fiol. N.G. Chavali	HOD (Electronics)	18. Dr. Sau. A.A. Sangole	Assistant Professor (Botany)	
		Incharge (Computer & IT)	19. Dr. A.G. Sarap	Assistant Professor (Chemistry)	
4.	Dr. R.D. Chandrawanshi	Director, Physical Education	20. Prof. R.B. Ghayalkar	Assistant Professor	
5.	Dr. S.M. Nagrale	Associate Professor &		(Computer Science)	
		HOD (Zoology)	21. Prof. P.P. Gedam	Assistant Professor (Physics)	
0	Da Carr A C Carrantes	Incharge (Bioinformatics)	22. Dr. H.S. Malpani	Assistant Professor (Microbiology)	
	Dr. Sau. A.S. Sawarkar Dr. P. P. Deohate	Assistant Professor (Zoology) Associate Professor (Chemistry)	23. Prof. S.V. Madavi	Assistant Professor (Botany)	
	Prof. Sau. V.N. Badgujar	Assistant Professor &	24. Dr. R.P. Joshi (Sawalkar)	Assistant Professor (Zoology)	
٠.		HOD (Botany)	25. Dr. R.M. Agrawal	Assistant Professor (Physics)	
9.	Prof. R.D. Chaudhari	Assistant Professor (Electronics)	26. Dr. S.L. Munde	Assistant Professor (Maths)	
10.	Dr. Ku. P.T. Agrawal	Assistant Professor &	27. Prof. V.D. Deotale	Assistant Professor (Chemistry)	
		HOD (Chemistry)	28. Prof. Ku. S.N. Gawande	Assistant Professor (Micro.)	
44	OL:MB.III.I	Incharge (PG-Chemistry)	29. Prof. A.B. Khedkar	Assistant Professor (English)	
	Shri M.R. Ubale	Librarian Assistant Professor &	30. Prof. S.C. Zyate	Assistant Professor (Chemistry)	
12.	Dr. Ku. S.B. Tadam	HOD (Mathematics)	31. Prof. S.R. Jaiswal	Assistant Professor (Physics)	
	ADMINICTO ATIVE CTAFE				

ADMINISTRATIVE STAFF

1.	Dr. V.D. Nanoty	Principal
2.	Shri K.Y. Patil	Stenographer (L.G.)
3.	Shri S.G. Solanke	Lib./ Jr. Clerk
4.	Shri P.S. Shegokar	Jr. Clerk
5.	Shri V.S. Alane	Jr. Clerk
6.	Shri D.J. Wankhade	Incharge Clerk
7.	Smt. S.S. Zatale	Peon
8.	Shri S.V. Bhaltilak	Peon
9.	Shri G.B. Ingole	Peon
10.	. Shri C.V. Ahirkar	Peon
11.	Shri P.S. Murade	Peon
12.	Shri S.T. Khandare	Peon
13.	. Shri S.J. Tarale	Peon

COLLEGE DEVELOPMENT COMMITTEE

01.	Adv. Motisingh G. Mohta	President
02.	Shri Pavan N. Maheshwari	Member
03.	Shri Vijaykumar S. Toshniwal	Member
04.	Dr. Ravindra C. Jain	Member
05.	Dr. Satish L. Rathi	Member
06.	Dr. Kiran H. Laddha	Member
07.	Shri Rameshchandra S. Chandak	Invitee Member
08.	Shri Amit A. Sureka	Invitee Member
09.	Shri Krishna Deshmukh	Invitee Member
10.	Sau. Mrunali Kulkarni	Invitee Member
11.	Dr. Amit R. Heda	Invitee Member
12.	Shri Ratindra Singi	Invitee Member
13.	Shri Shivprakash Mantri	Invitee Member
14.	Shri Shashibhai Shah	Invitee Member
15.	Prof. R.G. Chavan	Member (Teaching Staff)
16.	Dr. R.D. Chandrawanshi	Member (Teaching Staff)
17.	Prof. Mrs. V.N. Badgujar	Member (Teaching Staff)
18.	Dr. R.L. Rahatgaonkar	IQAC Co-ordinator
19.	Shri D.J. Wankhade	Member (Non-Teaching Staff)
20.	Dr. V. D. Nanoty	Principal (Ex-Officio Secretary)

SCHOOL COMMITTEE

01.	Adv. Motisingn G. Monta	President
02.	Shri Pavan N. Maheshwari	Member
03.	Shri Rahul Joshi	Member
04.	C.A. Shri Sanket Rathi	Member
05.	Shri Sunil Bhandari	Invitee Member
06.	Shri Abhijit Kausal	Invitee Member
07.	Shri Pankaj Siwal	Invitee Member
08.	Shri Jaiprakash Chandak	Invitee Member
09.	Shri P.V. Gadge	Member (Teaching Staff)
10.	Shri V.S. Alane	Member (Non-Teaching Staff)
11.	Dr. V. D. Nanoty	Principal (Ex-Officio Secretary)

Photo Gallery

Felicitation of Principal Dr. V.D. Nanoty for being Awarded with 'Utkrusht Seva Gaurav Puraskar' by S.G.B. Amravati University, Amravati

Inauguration of Innovation Magazine at the hands of Dr. V.V. Deo, Principal, Govt. B.Ed. College, Akola

Felicitation of Merit Students of P.G. Department of Chemistry (Summer-2020 Examination)

Felicitation of Ms. Kalpana A. Palaspagar for being Awarded with Ph.D. Degree by S.G.B. Amravati University, Amravati

Felicitation of NSS Unit by 'Swachhata Purskar' under 'Swachha Bharat - Swastha Bharat Abhiyan'

Publication of Chemistry Books and CDs Authored by Dr. Pradip P. Deohate

Donation of Paddle Stand Sanitization Equipment to College by NSS Unit for Covid-19 Safety

Installation of Sensor Based Hand Sanitization Facility at College for Covid-19 Safety

Principal Dr. Vijay D. Nanoty Honoured with Prestigious 'Utkrusht Seva Gaurav Purskar' by Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati from Principal Category for the Session 2020-21

Dr. Rashmi P. Joshi (Sawalkar) Felicitated with Best NSS Programme Officer (Woman)
Awards at District, University and State Level and
Mr. Prasad Gulhane Felicitated with Best NSS Volunteer Awards at District and University Level
at the Hands of Hon'ble Dr. M.G. Chandekar, Vice-Chancellor and in Presence of
Dr. Rajesh Burunge, Director, NSS, Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati for the Session 2019-20

One of the Excellent Science College in Vidarbha Region (M.S.) providing Educational Facilities from Junior Stream to Post-Graduate Level including Research.

The Berar General Education Society's

SHRI R.L.T. COLLEGE OF SCIENCE, AKOLA

Civil Lines, Akola - 444 001 (Maharashtra) Tel.: (0724) 2415480, 2415650

E-mail: principal@rltsc.org Website: www.rltsc.edu.in